NOVÁ MLÁDEŽ

ROČNÍK III 20b ČÍSLO 25 JÚN

1–25 úpl

ročník I. II. III.

ČASOPIS HLINKOVEJ MLÁDEŽE

V BRATISLAVE

NOVÁ MLÁDEŽ
Časopis Hlinkovej mládeže

Rediguje redakčný sbor
Hlavný redaktor **M. J. Milov**

Administrácia a redakcia: **Bratislava, Hlavné veliteľstvo HM, Radlinského číslo 51**

Predplatné na rok 10 Ks **Uzávierka 10. v mesiaci** **Jednotlivé čísla Ks 1.20**

Rozpomienky z našich táborov

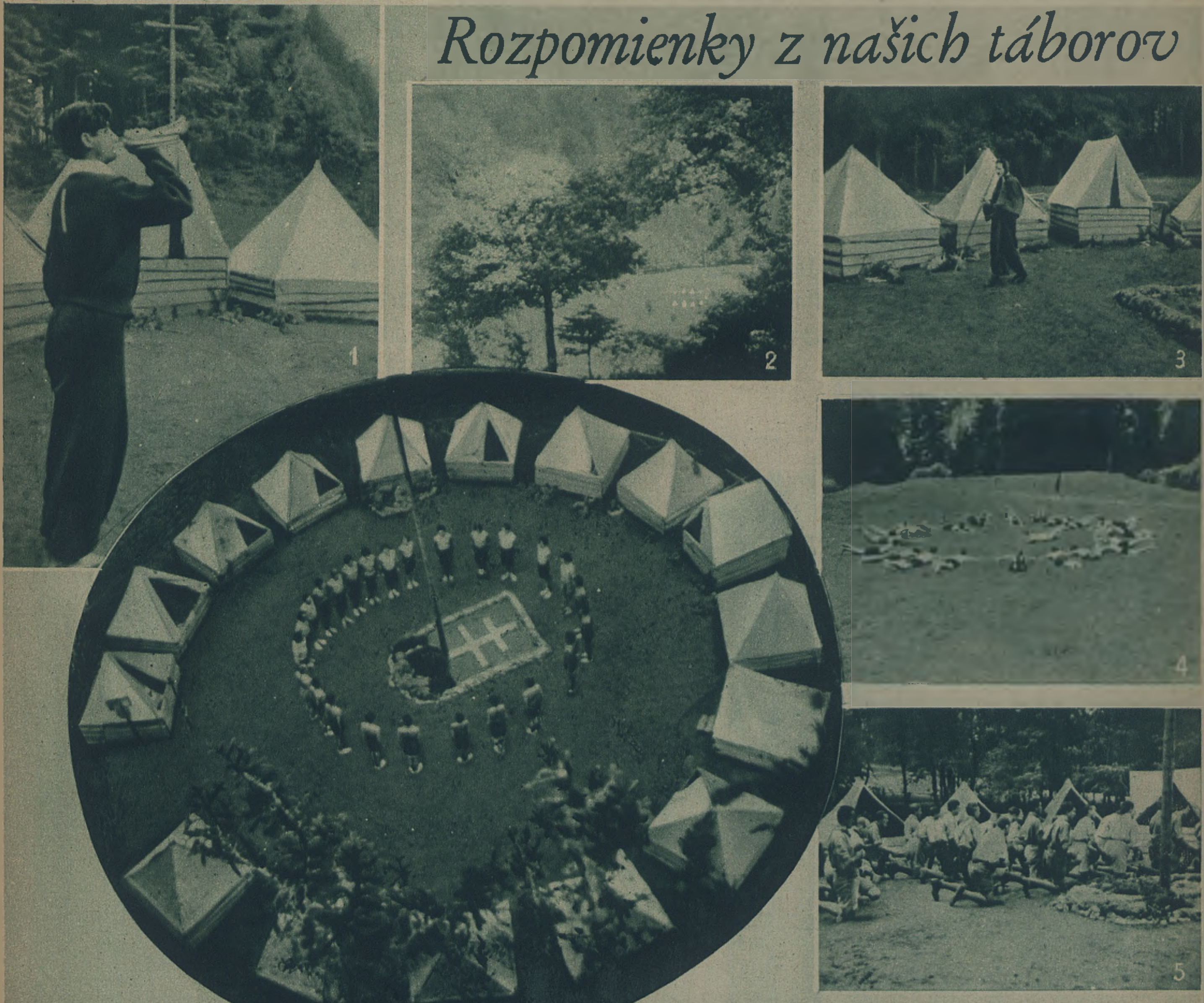

1. Budíček. — 2. Pohľad na tábor z diaľky. — 3. Stráž nad ránom. — 4. Ranná polhodinka. — 5. Ranná modlitba v tábore. — 6. Prehliadka stanov. — 7. Prednáška v tábore. — 8. Výmena stráže.

Dr. A. IZAKOVIČ

V DUCHU NAŠICH DEJÍN

O ktoromsi španielskom kráľovi zachovala nám história rúhavé slová. Vo svojej namyslenosti raz povedal: keby ja bol býval pri tvorení sveta, bol by som dal Pánu Bohu lepšiu radu. Kráľ si myslel, že všetko, čo je na svete, je dielom božím. Pýcha natoľko zaslepila mu rozum, že nevedel ani toľko, čo každé kresťanské dieťa.

PRAVDA, AJ TY BY SI ZAHANBIL KRÁĽA,

ktorý tak vyprával. Povedal by si: len nie tak zhurta, lebo v biblii sme sa učili, že na svete bolo síce veľmi dobre, rajsky krásne, ale iba zatiaľ, kým sa do božích plánov nezamiešala ľudská namyslenosť a pýcha. Eva tiež nebola spokojná s dielom božím, chcela byť ako Boh a my dnes ako len banujeme, že mala také nezriadené žiadosti. Nie Pán Boh sfúkol rajskú krásu, sama spadla s celého sveta, lebo ju striasla Eva keď trhala okrasu rajského stromu, ktorá jej nepatrila. Vidíš kráľ a nevedel ani len toľko, čo naša najmenšia vila, alebo malé vlča. No a junák s orlom, toho vedia ešte viacej.

NECHOĎME PO CUDZINE, OSTAŇME DOMA,

lebo hoci by sme vedeli zo svetských dejín povyprávať veľmi mnohé dobré a zlé udalosti, nebudeme musieť čušať ani pri listovaní našich slovenských dejín. Práve teraz chystáme sa do Turčianskeho Svätého Martina, aby sme tam rozjímali nad osemdesiatročnou dobou zo života nášho národa. Aká krásna to doba. Ozaj krásna? Právom mohli by sme sa pýtať, keby sme si dôkladne prečítali naše dejiny. Veď tak máličko radosti v nich, ale zato koľko žiaľu! Všetci nás klamali, ešte aj to oslavované memorandum je dôkazom, ako nás klamali. Neskôr ako len nás prenasledovali, zatvárali, ba aj strieľali. Myslím, že každý orol a junák vedel by vymenovať, kto bol zabitý pre slovenskú pravdu. Mnohí vedel by povedať, kto bol vyhodený zo škôl, lebo celé Slovensko o tom hovorí. A tých, ktorí boli zavretí, sú celé stovky. Boli zatvorení sedliaci, robotníci, remeselníci, úradníci, najviacej kňazi a študenti. Väzňom bol sám pán prezident Dr. Jozef Tiso, strašné roky presedel v žalári p. ministerský predseda Dr. Vojtech Tuka a všetci dobre pamätáme ako zavreli na inšpekčnej ceste nášho hl. veliteľa Macka. Tí, čo majú lepšie hlavy, vedeli by toho povedať viacej. Napr. vedeli by povedať, ktoré knihy preložil vo väzení nebohý Andrej Hlinka, alebo pán prezident, vedeli by povedať, v ktorom meste zatkli brata hl. veliteľa Macka a vôbec o prenasledovaní Slovákov vedeli by povedať celú prednášku.

BOH JE S NAMI, ALE ĽUDIA PROTI NÁM.

Ozaj tak je to. Boh nás nikdy neopustil, lebo toľko trápenia, koľko sa sosypalo na podtatranský národ slovenský, nedalo by sa prekonať, vytrpieť ľudskými silami. To bolo naše šťastie. Keď nás opustili všetci a drhli mnohí, my sme neopustili Pána Boha a neopustili sme sa sami. Preto sme vydržali, preto zvíťazili a všetko zlo premohli.

Ono tak to vždy bývalo, tak je to a ostane, že keď sa na niekoho usmeje šťastie, hneď má priateľov, ale aj závistníkov. Tak je to aj s naším národom. Usmiala sa na nás sloboda, hneď sme našli priateľov. Koľko panovníkov má u nás svojich zástupcov! Či nie je to radostné, keď môže orol alebo junák hrdo predniesť báseň „Ja som pyšný, že som Slovák!“ a nemusí sa pri tom báť, že ho vysmejú, lebo nemožno vysmievať národ, ktorý má svoju armádu a ktorého samobytnosť a samostatnosť uznaly cudzie štáty. Ukážte jeden jediný slobodný europský štát, s ktorým by sme nemali styky, ktorý nás neuznal! Vidíte, celá Europa víta s nami, píše o našich dejinách, kde sa dozvie, že musí to byť zvláštny ten slovenský národ, keď vedel toľko vykonať aj za tak ťažkých čias, v akých žil tisíc rokov.

NAŠA ODVAHA ZAKLADÁ SA NA STATOČNOSTI.

Áno, starší Slováci zakladajú si na statočnosti svojej, ale aj našich orlov a junákov. S radosťou si pripomíname, ako krásne obstáli naši junáci hneď pri prvom vystúpení na medzinárodné pole. Obstáli tak, že to vyvolalo pozornosť celého sveta. Kto by sa netešil, keď číta slová prof. Imricha Izakoviča o tom, ako mu blahoželali zástupcovia celého sveta, aj takí, ktorí s pohŕdaním prijímali zprávy, že v Ga-Pa štartujú Slováci. Kto by sa netešil, keď počúva vyprávať prof. Izakoviča, ako sa predbiehali zástupcovia veľkých štátov v snahe, aby si zaistili štart slovenského mužstva. Nechce sa nám skoro ani veriť, že zástupcovia obávaného Japonska usilovali všetkými možnými silami získať priazeň Slovákov a dostať ich k sľubu, že prídu štartovať do Japonska. Naši aj dostali chuť, ale keď sa pýtali ako dlho trvá cesta z Japonska do Nemecka a dostali odpoveď, že cesta japonských pretekárov do Ga-Pa trvala na rýchliku celých 27 dní, hneď skrotli a povedali, že to nejde, lebo niektorí pretekári chodia do školy, ktorú majú radi, možno by sa za ňou rozplakali. Čo to myslel prof. Izakovič vážne, to neviem, ale aj br. hl. veliteľ, ktorý sa tak blažene usmieval (čo prezradzujú aj obrázky z Ga-Pa) povedal: Nie, to nejde. My ostaneme doma a budeme radi, keď sa čím skôr dostaneme domov.

LEN VÝŠ A VÝŠ, LEN DIAĽ A DIAĽ . . .,

spievali si donedávna členovia Orla a týmto neslom riadia sa najlepší háemisti aj dnes. Ináč ani nemôžu robiť, lebo sú kresťania a programom každého kresťana je: neustrnúť, stále pokračovať, brať sa dopredu. Len si spomeňte na tohtoročné duševné cvičenia, ktoré boly v školách, v spolkoch. Sotva sa nájde háemista, ktorý by sa im bol dobrovoľne vyhol a keby tak bol urobil, nech si dobre uvedomí, že je na šikmej ploche, lebo neriadi sa heslom háemistu: kresťan životom.

Z VEĽKONOČNÉHO PROGRAMU DO „MEMORANDOVÉHO“.

Ani som si neuvedomil, ako krásne súvisely naše veľkonočné duševné cvičenia, náš veľkonočný program s programom celého štátu, s národnými manifestáciami v Turčianskom Sv. Martine, čiže s memorandovými oslavami. Veď čo chceli naši národní vodcovia pred 80 rokmi? Chceli kráčať k vrcholnej dokonalosti každého národa na tomto svete, k samostatnému štátu. A čo je veľkonočný program, čo si vytkli naši háemisti počas tohtoročných veľkonočných sviatkov, počas duchovných cvičení?

JUNÁK Z HL. VELITEĽSTVA HM ROZPRÁVA . . .

Neviem, ako to bolo, ale brat z hlavného veliteľstva HM mi vyprával: My na našich exercíciách sme si povedali: cieľom junákov HM z roku 1941 a z najbližších rokov je: vypestovať zo seba takého mladíka, ktorého život, čnosti, prácu a spôsob života musel by obdivovať každý človek na celom svete tak, ako obdivoval celý svet našu mnohostoročnú národnú borbu, ako obdivovali našich v Ga-Pa, vôbec ako obdivuje každý človek statočné snahy.

HVHM CHCE VYTVORIŤ VZORNÉHO MLADÍKA PRE CELÝ SVET.

Skvelá myšlienka, hrdinské a zároveň sväté predsavzatie. Mohli by sme si ho pripomenúť celý rok a po Novom roku znovu. Mohli by sme si pripomínať vždy, na každom kroku: to, čo teraz robíš, obdivovala by krajina, cudzina, obdivovala by HM?

Vážna otázka, len charaktery zamyslia sa nad ňou. Plevač sa iba zasmeje. To nás nepomýli. My, ktorí ťažíme z obetí svojich hrdinských otcov, ktorí ťažíme zo samostatného štátu, vytýčime si cieľ: vytvoriť v Slovenskom štáte takéto mladíka, ktorého môže klásť za vzor svojej mládeži každá krajina, každý štát, každý národ a každá doba! Ako ľahko mohli by sme urobiť svoje mladé roky nesmrteľnými! Keby sme boli nesmrteľní my, bol by nesmrteľný celý náš národ a celý štát. Naši pred 80 rokmi chceli zaistiť národu život osobitnou samostatnosťou. My tú samostatnosť máme, my pôjdeme ďalej. Ukážeme svetu, načo nám bola túžba po samostatnosti a načo je nám vytúžená sloboda. Nie nato, aby sme žili na účet iných, ale nato, aby sme ukázali iným a každému, ako treba žiť. Ako treba žiť k sláve, blahu sveta a radosti samého Pána Boha, lebo naším heslom je Boh a národ . . .

BRAT MÔJ, TO MÔŽEŠ UROBIŤ LEN TY!

Je to samozrejmé, lebo vzor príkladného mladíka nemôže vytvoriť nikto iný ako mladík. Nemôže ho vytvoriť ani pán prezident, ani pán minister, ani pán poslanec, ani pán biskup, ani pán farár, ani brat hl. veliteľ, ani brat vodca, ani brat duchovný radca, lebo títo všetci sú starší, tí museli prežiť svoju mladosť v boji za samostatnosť. Oni tvorili vzor príkladného bojovníka za práva národa. Že boli na mieste, vidieť z toho, že svoju úlohu splnili k všeobecnej spokojnosti. Zachovávali si reč a vieru, obnovili štát. To bola ich úloha.

Tvoja úloha je: vytvoriť vzorného mladíka zo slobodného národa. Kto splní túto úlohu príkladne? Kto z junákov, kto z orlov, kto z tatraniek, kto z diev?

Ducha našich dejín nevyslovil pyšný prázdny kráľ plytkou kritikou. Ducha dejín nenosili slabošskí zúfalci. Vzor slovenského človeka je sebavedomý bojovník, statočný pracovník, ktorý vie, že Pán Boh je s nami a ostane pri nás, ak nepodnikneme nič podlého. Slovenský človek vie, že mienka ľudí niekedy je záškodnícka, čo sme pocítili na vlastnom národnom a štátnom tele. Slovenský človek vie, že v práci, ktorej koniec je dobrý, šľachetný, môže sa vždy spoliehať na seba a na Pána Boha.

Boh a ja, je pracovné heslo vyvrevšie zo slovenskej minulosti. Vyvrelo z minulosti a vytvorilo krásnu prítomnosť. Osvedčilo sa, preto každý slovenský pracovník, či je z radov mladých orlov, junákov, alebo z radov ostrieľaných mužov, ak nechce zabočiť na scestie, všetko čo sa mu ponúka posudzuje podľa hesla slovenských dejín, podľa otázky, či sa to neprotiví národu a Bohu a tým každému, lebo Boh určite chce len dobre, ak si to nepokazíme, ako v tom raji.

Pohľad na ideálny tábor.

> Priatelia, nežiadam od vás, aby ste kráčali tou istou cestou, akú osud určil mne. Nežiadam od vás, aby ste bez ohľadu na rodinu obetovali svoj majetok, spoločenské postavenie a zdravie, nežiadam od vás, aby ste pochodili 7. žalármi, ktorými som pochodiť ja. To však môžem žiadať, aby každý konal svoju úlohu svedomite na tom mieste, kde ho národ postavil, aby každý konal svoje poslanie, ako to od Slováka slovenská vlasť žiada. Našim zákonom sú dve slová: Byť Slovákom! Ani viac, ani menej!“
>
> Dr. Vojtech Tuka,
> predseda vlády.
> Slovák, 24. apríla 1941.

K. M. HODRO:

Význam Memoranda

Víťazstvo národa, ktoré vyúsťuje v nadobudnutí štátnej samostatnosti, je pripravené dakedy i cez stáročia reťazou dlhých zápasov. Nastanú obdobia, kedy národ ako spoločnosť vedená svojimi politickými vodcami, vstupuje do aktivity a viditeľnejšie formuje svoju vôľu, najmä vtedy, ak táto vôľa zahrňuje v sebe túžby po slobode. Víťazstvo v podobe dobytia štátnosti je posledným ohnivkom v súvekých časoch, posledný diel dlhej reťazi udalostí, ktoré náš národ prežil vo svojom snažení a v kultúrno-politickom raste. Ďalším utvárajúcim ohnivkom je dnešok, práca na udržaní samostatnosti, na zveľaďovaní hodnôt, slovenskému ľudu vlastných od pradávna. „Memorandum z r. 1861“ je jednou z najdôležitejších udalostí, ktoré pohly kultúrno-politickými dejinami našej zeme a maly veľké dôsledky pre náš vtedajší boj. Posúrilo prácu kultúrnu a jej výsledkom bola Matica slovenská. Posúrilo prácu politickú a diplomatickú, t. j. zákonitou cestou domáhať sa samostatnosti. Veľké shromaždenie (6000 ľudí) bolo dôkazom zrelosti slov. ľudu a jeho politického myslenia. Národ prišiel si povedať svoje, prejaviť jednotu proti rozbíjačom a nepriateľom. Naša dnešná pospolitosť venuje v tomto roku veľkú pozornosť historickému faktu Slovákov a pripravuje sa dôstojne osláviť jeho výročie. Povinnosťou nás mladých je uvedomiť si veľkosť a dosah činu našich predkov, ozrejmiť si ich svätý zápal za národnú vec. Nech je Memorandum prameňom viery a sily našej národnej hrdosti, nepoddajnosti, nášho nár. sebavedomia. Pre posilnenie úcty k Memorandu sme ochotný nazvať mesto a miesto, na ktorom bolo „Memorandum“ schválené, „svätým miestom“. Slovenský Turč. Sv. Martin rozhodne si to zaslúži. Chceme s radosťou prikresávať deň čo deň iskierky rodoľubstva a splácať užitočnou prácou pre naše slov. spoločenstvo daň naším velikášom, všetkým pripravovateľom cesty k slovenskej štátnosti. Každý z nás, háemistov bude vedieť rozprávať o Memorande v kruhu známych, ktorí nemali možnosti načierať z kníh vedomostí o udalosti. Vláda a celé Slovensko, vzdá hold heroizmu pracovníkov v časoch „Memoranda“.

V duchu letíme všetci do Turč. Sv. Martina. Chceme sa napiť oduševnenia z čistého prameňa rodoľubstva, naplniť sa ohňom lásky k vlasti, aby sme tým dokonalejšie mohli splniť vlastenecký program Hlinkovej mládeže.

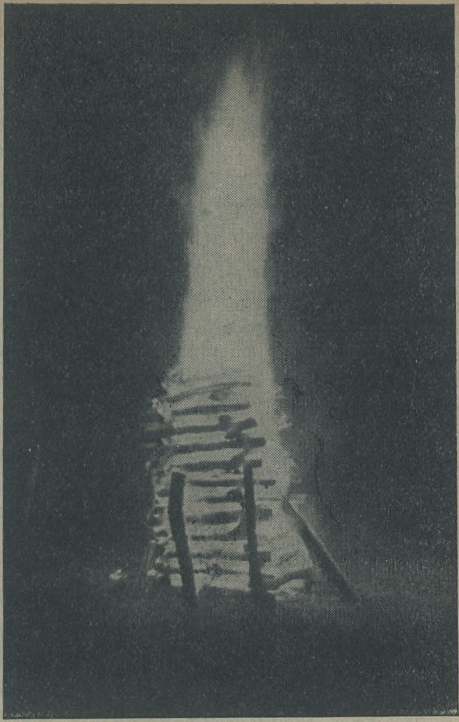

Táborová vatra vždy nám pripomína ohnivú lásku k zemi, za ktorú žili a mreli naši slávni predkovia.

MARIÁN LIMBORA:

Rozlúčka nad hrobom básnika Paľka Olivu:

Len smúťte konvalie, vy vetry kvíľte,
že umrel básnik, pastier hviezd,
ten smútok tvrdý smútok pite
odišiel kamarát, kto nás bude viesť?

Tak si sa k nemu túlila neznáma žalosť
zblednul úžasom a zavrel očká,
aby ťa stratil, najkrajšia hviezdna belosť
aby ťa stratil najkrajšia ľalijôčka.

Smútky sa vyrojily, chvíľu postojte!
Bod vesmíra splynul s Podstatou!
Až budete snívať, o žiarach výšok snívajte
tam išiel Paľko náš s tvárou usmiatou.

Márne už volanie hviezdy k nám neprídu
len smútky ostanú po jeho piesňach
možno, že oblaky sa znížia . . . sídu
a vtedy príde on v nových básňach.

Lúčiť sa ťažko je básnikom
ty vieš o tom, Paľko z oblakov a predstáv.
S Bohom . . . drahý . . . budeš i tam snilkom?
— — — — — — — — — —
Oblaky skončite, kde básnik prestal!

Nitra, 4. marca.

Historické pozadie Memoranda

R. Š.

Nádeje vodcov slovenského povstania a národne uvedomelej časti, že rakúska vláda po zdolaní maďarského odboja z r. 1848—49 riadne ocení, náležite odmení ich brannú pomoc a splní slovenské požiadavky, sa čoskoro rozplynuly. Viedeň zostala i naďalej hluchá, nevšímavá voči túžbam a žiadostiam Slovákov, ktorí preukázali toľkú vernosť k monarchii, toľkú ochotu vylievať krv a so zbraňou v ruke pomáhať zabezpečiť istotu cisárskeho trónu, zmietaného vlnami maďarskej revolúcie. Všetky slovenské túžby, snaženia a žiadosti vyznely u viedenskej vlády naprázdno. Slováci sa znova presvedčili, že neradno rátať s cudzou pomocou, ktorá obyčajne zlyhá, ale možno sa spoľahnúť len na vlastnú silu. Potom zavládol v celej habsburskej ríši taký absolutizmus, charakterizovaný policajným režimom, nazvaný „Bachovým absolutizmom" podľa hlavného predstaviteľa ministra Alexandra Bacha. V tomto čase sa všetkým národom, nevynímajúc ani Slovákov, viedlo zle. Národná práca Slovákov bola všade rušená, znemožňovaná. Po ťažkej porážke Rakúska v Haliči roku 1859 povolily putá absolutizmu, cisár vydal 20. októbra 1860 tzv. „Októbrový diplom", v ktorom sľubuje vyhovieť žiadostiam národov žijúcich v rámci monarchie v duchu ich historického práva. I vedúci maďarskí politici zdôrazňovali zabezpečenie jazykových práv nemaďarských národností a potrebu národnostnej rovnoprávnosti. Bohužiaľ, v tomto príhodnom čase nemali Slováci zastúpenia v uhorskom sneme, nemohli priamo predložiť svoje žiadosti, nuž museli nájsť vhodný spôsob, aby priliehave formulovali a jasne vyjadrili svoje národné požiadavky. Nositeľom slovenskej politickej vôle a národných túžob boly „Pešťbudínské vedomosti", časopis redigovaný Jankom Franciscim. Na ich stránkach uverejnili Slováci svoje požiadavky, sostavené Štefanom Markom Daxnerom, tam tiež sa objavila výzva adresovaná všetkým roduverným Slovákom, aby sa zúčastnili národného shromaždenia v Turčianskom Svätom Martine a prerokovali slovenské národné požiadavky. Maďarské úrady vyhrážaly účastníkom národnej manifestácie rozličnými peňažnými i telesnými trestami, no ani hrozby nezlomily povedomie Slovákov. 6. júna 1861 shromaždilo sa pod lipami pri evanjelickom kostole na 6000 slovenských rodoľubov zo všetkých končín a vrstiev Slovenska. Tejto národnej manifestácie predsedal Janko Francisci, oduševnený bojovník za národné práva, jeden z veliteľov slovenských dobrovoľníckych sborov v revolučných rokoch 1948—49. Návrh a vysvetlenie slovenských žiadostí podal osnovateľ Memoranda Štefan Marko Daxner. Podrobnejší rozbor jednotlivých žiadostí podal Janko Palárik. Shromaždenie zvolilo deputáciu na čele s Jankom Franciscim, ktorá odovzdala Memorandum podpredsedovi uhorského snemu Kolomanovi Tiszovi.

Obsah Memoranda:

V širšom úvode odôvodňujú Slováci svoje nároky ako najstarší obyvatelia Uhorska, kde už dávno pred príchodom Maďarov viedli krvavé boje za národnú samostatnosť proti útočníkom zo západu a vytvorili štátnu sústavu. Svedomie im hovorí, že Slováci sú práve tak národom ako Maďari, z čoho vyplýva, že majú mať také práva ako ktorýkoľvek iný národ žijúci vo svazku Svätoštefanskej koruny. Slováci konštatujú, že uhorské snemy uznávajú len maďarský národ, starajú sa len o jeho zveľadenie, nerobiac zmienky o Slovákoch, ktorí ako najstarší obyvatelia Uhorska si nezaslúžia taký nevďak.

Aby bola odstránená krivda zaznávania Slovákov, žiadajú:

I. Uznanie osobitnosti slovenského národa a jeho reči ako podmienku národnej rovnoprávnosti.

II. Uznať slovenskú národnú osobitnosť v priestore hornouhorského slovenského Okolia. Ohradzujú sa proti námietke, že snahy po slovenskom Okolí smerujú proti celistvosti Uhorska.

III. Aby sa dosiahla harmónia medzi národmi žijúcimi v Uhorsku, je treba, aby sa národné a rečové práva meraly rovnakou mierou. Žiadajú:

1. aby slovenčina bola zavedená do škôl, úradov, kostolov, vôbec do verejného života; žiadajú zriadenie odvolávacieho a zmenkového súdu so slovenskou rečou;

2. aby právo užívania maďarčiny začalo tam, kde končia medze slovenskej reči;

3. aby snemové usnesenia, ktoré sa protivia rovnoprávnosti a slobode národov boly odstránené;

4. aby na sneme osnovy zákonov boly vypracované i v slovenčine;

5. aby na krajinské útraty bola založená právnická akadémia a na budapeštianskej univerzite bola zriadená katedra slovenskej reči a literatúry;

6. aby bolo dovolené zakladať slovenské národné spolky a sbierať príspevky na ne;

7. aby slovenské obce osihotené v inonárodných stoliciach Uhorska mohly užívať slovenčinu a svoju národnosť slobodne pestovať a vzdelávať.

IV. Slováci sa osvedčujú, že ich záujmy, čo sa týka slobody, sú totožné zo záujmami ostatných národov vo svazku Uhorska.

V závere Slováci opätovne apelujú na Maďarov, aby uskutočnili slovenské požiadavky, v splnení ktorých vidia jedinú záruku rovnoprávnosti.

Maďari ani teraz nechceli pochopiť túžby Slovákov po slovenskom národnom živote, diktovaných tlkotom sŕdc, naplnených príkladnou, horúcou rodoláskou. Začali podpisovú akciu po celom Slovensku, ktorej cieľom bolo, postaviť celé memorandové úsilie do svetla, ako by bolo výplodom len niekoľkých nespokojencov a nie výrazom slovenskej národnej vôle. Bohužiaľ, táto podpisová akcia sa stretla

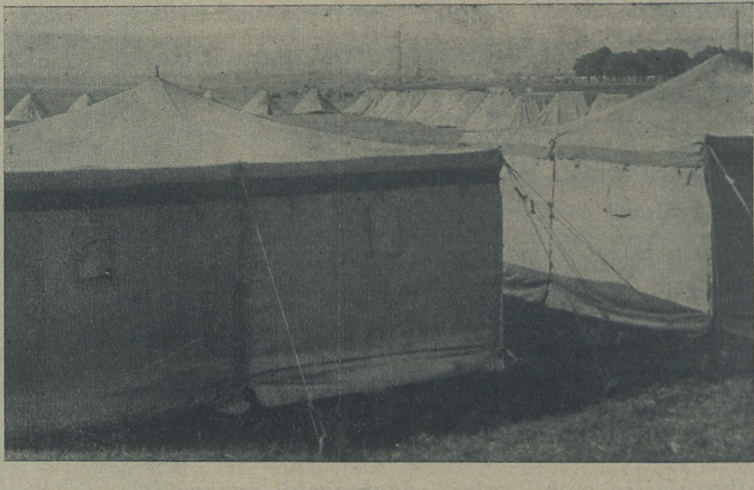

V takomto tábore bude ubytovaná HM v Turč. Sv. Martine na oslavách Memoranda s úspechom v širokých, neuvedomelých vrstvách slovenského ľudu i v kruhoch odrodilej inteligencie. Memorandum sa vôbec nedostalo do uhorského snemu, lebo ho cisár pre nové napätie medzi Viedňou a Maďarmi opätovne rozpustil. Slováci sa rozhodli, že predložia Memorandum samému cisárovi. Na čelo deputácie sa postavil veľký rodoľub, banskobystrický biskup Štefan Moyses. Dňa 12. decembra 1861 prijal cisár slovenskú deputáciu, súčasne sľúbil, že vyšetrí slovenské sťažnosti a splní slovenské požiadavky.

Hoci memorandum nenašlo plné porozumenie vo Viedni a naplno neuspokojilo nádeje slovenských národovcov, predsa prinieslo aké-také výhody pre Slovákov. Memorandum je jasným dôkazom toho, že Slováci, kedykoľvek sa im naskytla v minulosti príležitosť, aby mohli vyjadriť svoju túžbu a vôľu po slobodnom národnom živote, využili ju plnou mierou, vložili do národnej akcie celú svoju dušu, celé svoje srdce zanietené horúcim ohňom rodolásky, robili, čo bolo momentálne v ich moci a silách podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia. Snaženia okolo Memoranda tvoria úsek bojov za národné práva, za svojský slovenský národný život, sú jednou z mnohých akcií, ktorých konečnou výslednicou, vyjadrením, vyvrcholením, nutným diktátom dejinného vývoja a záverečnou fázou je slovenský štát.

Príkladná, neúnavná borba slovenských národovcov za národné práva v minulosti, zaväzuje v prítomnosti všetkých háemistov i celý národ, aby po dosiahnutí národnej samostatnosti, ktorej výrazom je slovenský štát, pracovali na jeho zveľaďovaní v duchu národných velikášov, sústredených okolo memorandovej akcie.

Hrdinskí orli

Je čierna noc. Len riedke elektrické lampy matne osvetľujú ulice mestečka Krivé. Vysokou ulicou, čo vedie na stanicu a býva zrána najviac frekventovaná do práce sa ponáhľajúcimi robotníkmi, tieňom stromoradia pohybuje sa záhadná postava, oblečená v šedom svrchníku, s klobúkom hlboko stlačeným do čela. Statoční ľudia už dávno odpočívajú po namáhavej celodennej práci. V tejto nočnej dobe vychádzajú na lov len čierne duše, ktoré majú za lubom niečo nekalého.

Postava sa chvíľami obzrie, skúma, či dakto nepozoruje, potom sa zohne, vstrčí pod dvere domu složený list papieru, iný zasa rozhodí po ulici. Ponáhľa sa, aby skončila svoju záhadnú prácu. Ešte chvíľu sa pletie pomedzi stromy a domy, až zmizne v úzkej tmavej uličke práve tak záhadne, ako sa objavila. Ulica zasa ostala tmavá a tichá.

— — — — — — — — — —

Na dome č. 72 vrzly dvere. Pätnásťročný orol Janko odchádza skoro ráno na exkurziu, ktorú koná jeho trieda do mesta Hronova. Vonku sa práve rozvidnieva. Slnko ešte nevyšlo zpoza reťazí hôr. Ľudia najlepšie spia.

Ako otvoril dvere, pod nohami mu zašuchotal kus papieru. Janko sa zvedavo zohol a začal čítať. Bol to leták. Už ho chcel odhodiť, keď mu padly do očí tučne vytlačené slová: „A preto, Slováci a Slovenky, nazpät k štátu, ktorý sa o vás matersky staral. Len v ňom budete mať zaistený hospodársky blahobyt. . .“

Janko ďalej nečítal. Leták vložil do aktovky. Cestou nasbieral plno podobných letákov. Na stanici počul o letákoch i od druhých, ale sám nepovedal nikomu ani slova.

Janko bol členom HM od jej vzniku. Konal v nej svoje povinnosti svedomite. I v pohnutých dňoch vzniku štátu konal strážnu a revíznu službu a za vpádu nepriateľa na východné Slovensko bol pozorovateľom a spojkou pri poplachovej a hlásnej službe. Pre svoju príchylnosť k HM a pre svedomitosť bol poverený za vodcu družiny. Bol na to hrdý, ale zachoval si skromnosť a disciplínovanosť.

Vo vlaku prisadol si k nemu jeho dobrý priateľ, junák Paľko. Zbadal Jankovu zamĺklosť a pýtal sa ho po príčine. Janko mu všetko porozprával a spolu vyhútali plán, ako odhaliť rozširovateľov plakátov.

— — — — — — — — — —

Jedného večera Paľko, skrytý v kútiku záhradky pred domom spozoroval, že z opačných koncov ulice prichádzajú dve postavy. V jednej spoznal nedávno sa prisťahovavšieho Körömházyho, o ktorom nik nevedel, z čoho žije, hoci utrácal veľké sumy v hre v karty a v nočných lumpovačkách. Druhý bol zámočník Pazúrik, pijan, ktorý terorizoval celú svoju rodinu a zárobok mu nestačil na uhasenie svojho večného smädu. Bol hotový na všetko, na každú nemorálnosť.

Oba sa stretli práve pri plote záhradky, v ktorej bol skrytý Paľko. Körömházy sa obzrel a spýtal sa Pazúrika, či ich nikto nepočuje. Potom dali hlavy dokopy a tlmene sa dohovárali o prevzatí letákov. Paľko mnoho nezačul, ale mal prvú stopu.

Od toho dňa Paľko a Janko si rozdelili úlohy a nepovšimnutí boli stále v pätách Pazúrikovi a Körömházymu. Konečne zbadali, že oba často chodia do domu č. 16 na Špitálskej ulici. Okrem nich vchádzali tam večer viacerí neznámi ľudia, všetci zamračení a neshovorčiví. V dome však nikdy po ich príchode sa nerozsvietily okná.

Bol čas konať. Zašli za Mirkom, vodcom čaty a všetko mu rozpovedali.

— — — — — — — — — —

Jedného tmavého večera preliezala akási svižná postava plot domu na Špitálskej ulici. Bol to Paľko, ktorý šiel popredu a keď sa skryl, mal dať znak ostatným, či môžu bez nebezpečenstva preliezť do záhrady.

Na slabé zapísknutie, keď Paľko bol už v bezpečí, preliezli plot. Mirko a Janko. Skryli sa za kopy starého haraburdia, ktorého bolo na dvore hojne a pozorovali dvor.

Po krátkom čakaní otvorily sa dvere z ulice a do dvora vkĺzol hranatý chlap. Prešiel vedľa starých sudov, za ktorými boli skrytí naši háemisti. Poobzeral sa po dvore, a keď sa nič nehýbalo, pokročil ku vchodu do pivnice v zadnej časti budovy.

Chlapci ho pozorovali temer bez dychu, s tlčúcim srdcom. Pri dverách chlap zaklopal zvláštnym spôsobom, na čo sa dvere tichúčko otvorily. Chlap vošiel dnu.

Chlapci sa chceli šeptom dohovoriť, keď dvere na ulicu sa znova otvorily a dvaja chlapi kráčali dvorom ku dverám pivnice. Zaklopali podobne, ako ten prvý, a zmizli v pivnici. Za nimi v menších prestávkach prišlo ešte šesť osôb. Posledná z nich zamkla dvere z ulice na kľúč, ale dvere do pivnice nechala pootvorené.

Mirko pošepol Jankovi a Paľkovi:

„Teraz jeden z nás musí za nimi, aby vyzvedel, čo robia.“

Oba chlapci chceli ísť, ale Mirko ich zadržal.

„Ja idem dnu. Vy čakajte a dávajte pozor. Ak by ste začuli niečo podozrivého, alebo ak by som sa dlho nevracal, zájdite na žandársku stanicu a oznámte všetko, čo viete.“

Stisli si ruky a Mirko tíško odišiel.

Keď Mirko vkročil opatrne do pivnice, obkľúčila ho ťažká, hustá tma. Nevidel ani na krok. Zastal a načúval. Ale nepočul nič. To ho posmelilo. Zažal elektrickú lampičku. Krátky pruh svetla zalial vnútro pivnice. Nebola to pivnica ale chodba plná starého náradia. Opodiaľ sa lomila doprava. Mirko zhasol

svetlo a šiel potme dopredu. Srdce mu búchalo rozčulením a napätím, ale Mirko hrdinsky prekonával obavu. Cestou dával pozor, aby do niečoho nenarazil a aby tlmil zvuk svojich krokov. Keď došiel na miesto, kde sa chodba lomila, zbadal niekoľko krokov pred sebou úzky pruh svetla. Svetlo vychádzalo škárou vo dverách. Mirko sa priplazil až ku dverám a pozrel škárou dnu. Okolo stola sedelo deväť ľudí a tlmene rozprávali. Bol medzi nimi i Körömházy a Pazúrik. Jeden z nich, veľký, hranatý chlap, ktorý vyzeral ako ich vodca, práve im niečo vykladal. Mirko počul, že chcú do povetria vyhodiť hydrocentrálu za mestom a podmínovať železničný most.

Vodca im rozdal plány a peniaze a všetci začali debatovať o podrobnostiach.

To Mirkovi stačilo. Vyšiel z pivnice a nestrácajúc čas vysvetľovaním Jurkovi a Paľkovi, čo videl, poslal oboch na žandársku stanicu.

„Choďte čo najrýchlejšie a povedzte, že vtáčkovia sú všetci tu a priveďte viac žandárov, lebo v pivnici ich je deväť a sú ozbrojení. Ja ostanem na stráži, ak by azda medzitým vyšli.“

Uplynulo nekonečne dlhých 20 minút, ktoré sa zdaly Mirkovi večnosťou. Potom začul zpoza plota tlmené zvuky a tichý hvizd. Cez plot v najväčšej tichosti prechádzaly postavy. Boli to žandári s Paľkom a Jankom. Bez slova obsadili všetky východy. Veliteľ žandárskej stanice vyzval Mirka, aby ho viedol so zbytkom žandárov do pivnice. Mirko a veliteľ šli popredu, ostatní s pripravenými zbraňami za nimi. Práve zahýbali do lomenej chodby, keď jeden zo žandárov zakopol do starého koryta, ktoré sa s hrmotom zrútilo na zem. Všetci sa zastavili. Veliteľ s Mirkom pokročili dopredu, aby sa kryli za hromadou sudov.

Dvere, za ktorými sa radili sprisahanci, sa rozletely dokorán. Široký pás svetla zalial chodbu, do ktorej vbehol s revolverom v ruke vysoký, silný chlap.

„Kto je tu?“ pýtal sa rozčulene.

„Vzdajte sa!“ zvolal veliteľ žandárov, „sme v prevahe, váš odpor by bol márny!“

Chlap na chvíľu zaváhal, potom ale uskočil stranou ako kočka a vypálil niekoľko rán smerom, odkiaľ začul výzvu. Mirko tlmene zastonal, zacítil silný náraz do ramena, teplá tekutina stekala mu po meravejúcom ramene. Pomaly sa mu podlomily kolená a on sa sviezol na zem. Ešte začul silnú streľbu a zmätené hlasy, potom dupot nôh a zamdlel.

Keď prišiel k sebe, videl sa v nemocnici. Pri posteli bola jeho mamička, miestny vodca HM a Janko s Paľkom. Všetci sa na neho usmievali a Mirko, hoci mal obviazanú ruku zmeravenú, usmial sa na nich. Všetci mu blahoželali ako hrdinovi.

Mamička sa naň usmievala cez slzy. Bola šťastná, že jej syn je hrdinom a že je už mimo nebezpečenstva.

Potom mu všetci rozprávali, že v pivnici sa strhla prestrelka medzi žandármi a sprisahanci, v ktorej ich vodca a Körömházy boli zastrelení a ostatní sa dostali do rúk žandárov poranení i zdraví. V miestnosti, kde sa schádzali, našlo sa množstvo zbraní, výbušných látok a letákov. Na podklade materiálu, ktoré tam žandárstvo našlo, urobili domové prehliadky u niektorých osôb na okolí a podarilo sa zlapať celú bandu, ktorá mala styky s cudzou nepriateľskou mocnosťou a sabotážou a terorom mala vyvolávať rozvrat v štáte.

Mirko, Paľko a Janko boli stredom obdivu a pýchy celého mesta. Za svoj hrdinský čin boli vyznamenaní.

Napriek tomu však nespyšneli, lebo vedeli, že konali len svoju povinnosť, čo by na ich mieste bol urobil každý háemista.

Angela Rinková.

DOMA

Kde Tatry, starci večne zadumaní,
v náručí svojich synov koja,
kde šumí hora smutnými povesťami,
tam, Bože, tam som doma!

Kde škovran zrno piesní rozsieva,
kde kraje teší tiahla pieseň Hrona,
kde duše struna sa mi zachvieva,
tam, Bože, tam som doma!

Kde ľud náš prostý v chatkách pod horami
žije jak pred rokmi stoma,
so zrakom mäkkým, tvrdými dlaňami,
tam, Bože, tam som doma!

Kde klas ťažký, s otcovských rolí
šepce a kosou podťatý stoná.
a kde raz kosa ostrá život môj skolí,
zašeptám: „Bože, tam som doma!“

Ernest Petrík:

PROSBA

Poteš nás, Bože, v tomto kúte,
poteš nás, Bože, na poli,
rozosej zrná šťastia v hrude,
v chotári a v okolí.

Vlasami žita obtoč brázdy
a ťažkým strapcom vinohrady,
daj vtačích spevov na ker každý
do lesov, hájov, do záhrady.

Kvetiny, smiechom šťastia zvoňte
po lúkach, medziach, v ďateline,
vzdor nášho srdca zlomte, zlomte,
otvorte boky: ľudia, píme.

Potoky pošly mliekom prúdiť
a slnce smiechom kotúľať sa,
nedaj nás už viac hnevom sčmúdiť,
nech nikto nemá meno zradca

a groš judášsky v svojej dlani.
Boli sme v krvi okúpaní,
staneme láskou k rodnej hrude
a dá Boh, že nám dobre bude.

Slováci v cudzine

BELO FRONC.

Keď je reč o Slovákoch vo svete, hovorí sa často vyčítavo o túlavej slovenskej krvi, ktorá rada opúšťa rodnú zem, akoby sa jej zpreneverovala. Ako základ vernosti k vlasti načim mať zem, prácu a slobodu. Tohto Slovák mal vždy málo a aj to málo zeme ustavičným delením sa rozdrobovalo, takže nestačil vyživiť rodinu, tým menej konkurovať. Lacné produkty Dolnej zeme a slabý priemysel podlamovaly odolnosť aj tak skromného slovenského človeka. Preto si museli hľadať výživu inde. Takto vzniká húfne sťahovanie, ktoré pred svetovou vojnou dosahovalo vyše 20.000 duší ročne. O toľkoto bola odolnosť slovenská slabšia, lebo sa nesťahovali slabší jednotlivci, ale naopak. Len hodnotný Slovák sa vedel udržať a uplatniť v silnej konkurencii a na vyššej úrovni stojacom prostredí.

Od roku 1840 do 1914 je odhad vysťahovalcov zo Slovenska na 1½ milióna ľudí, číslo povážlivé, ktoré je uzlom všetkej proplematiky slovenského vysťahovalectva a aj slovenského nár. problému.

Dnes odhad Slovákov vo svete je 4,460.000 duší. Z tohto počtu žije v slobodnej vlasti iba 2,260.000. Teda polovička národa žije mimo hraníc svojho štátu. V podelení vyzerá takto:

Trianonské Maďarsko (i so slov. hovoriacimi)	300.000
Na odstúpenom území	265.000
Bývalá Juhoslávia	74.114
Rumunsko	20.000
Francúzsko	20,000
Belgicko	5.000
Nemecko	15.000
Protektorát Čechy a Morava	630.000
Bulharsko	1.917
SSSR	15.000
V europskom zahraničí	1,346.031
USA	750,000
Kanada	40.000
Argentína	20.000
Brazília, Paraguay, Uruguay atď.	10.000
Celkom vo svete žije	2,166.031

Táto polovička národa bola a je ohrozená v cudzom prostredí všetkými úkladmi asimilácie a cudzou ideológiou. Predvojnová Slovač podliehala asimilácii ešte viac. Strácala sa národu už aj preto, lebo školy pre Slovákov v býv. Uhorsku nedaly žiadúcny základ nielen slovenskosti, ale ani vzdelanosti.

Do Ameriky prichodilo 24% Slovákov negramotných.

Tento úžasný rozdiel hmotný i slobodného vývinu, do ktorého Slováci prišli, podnikavý Slovák sa snažil čím skôr dohoniť. Prišiel sem ako jeden z najchudobnejších národov. Preto sa stal zväčša robotníkom v továrňach a baniach. Onedlho z mnohých sa stali vedúci a podnikavosť slovenská sa len tu mohla uplatniť a ukázať svoju silu. Veľké obchodné domy Domko a spol., Western Wire a Iron Works sú toho dokladom.

Už r. 1890 začali si zakladať podporné organizácie (v baniach mnohých postihlo nešťastie), ktoré sú náhradou za naše nemocenské poistenie. Popredných 15 organizácií má 335.818 členov a r. 1930 maly 20,642.360 dol. majetku. Od založenia vyplatily vyše 35 mil. dolárov podpory. Nebáli sa ani bankovníctva. Známe sú u nás banky Rovniankova a Bosákova v časoch všeobecnej finančnej kríze upadly. Ale aj tak majú Slováci ešte 9 bánk.

Americká sloboda a hospodársky blahobyt boly úrodnou pôdou aj pre kultúrny vzrast slovenský. Slovák sa nestaral len o hmotu, ale aj o stravu duševnú. Zakladajú fary a školy. V 48 školách vyučuje vyše 540 učiteľov 30.000 žiakov. Vystavali si 198 kostolov, kláštory, školy vyššie a pod. Mali vlastné noviny dávno pred svetovou vojnou a donedávna mali 43 slov. časopisov. Keď si v duchu porovnáme z týchto pár dokladov slov. životaschopnosti ten úžasný vzrast slovenského človeka negramotného na rovnocenného občana USA, môžeme s pýchou a obdivom veriť vo svoje sily a schopnosti.

A pri dvíhaní vlastnej úrovne nezabúdali ani na starú vlasť. Poznáme nielen príliv dolárikov, ale aj skutočný boj o slobodu a práva Slovákov tu doma pred svetovou vojnou i za Česko-Slovenska.

Aj v Kanade, Argentíne a v ostatných štátoch južnej Ameriky charakterizuje Slovákov tvorivá práca. Do týchto štátov prišli zväčša po svetovej vojne, keď príchod do USA bol znemožnený. Spolky, sociálne usmernenie, a týždenník Slovenský ľud, ako aj vlastný kalendár (Slovenský kalendár pre Južnú Ameriku) sú zrkadlom a dokladom ich života.

Na vysokú životnú úroveň sa dostali aj Slováci v bývalej Juhoslávii. Úrodná zem Báčky a Banátu zaisťovala dobrý ži-

Chrám Matky Božej v Chicagu.
Na okolí tohoto mesta býva mnoho Slovákov.

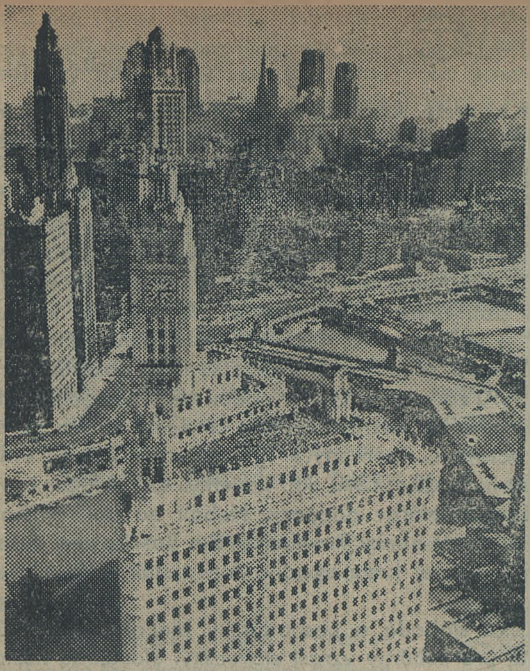

Pohľad na Chicago (USA)

votný štandard. Ľudové školstvo hospodárske, slovenské gymnázium, odborné kurzy, Matica slovenská, peňažné ústavy a družstvá reprezentujú tu slovenskú životnú silu.

V Bulharsku a v Rumunsku tiež ožíva ratolesť slovenského národa. Do Bulharska priniesli Slováci racionálnejšie obhospodárovanie zeme, naučili domácich obyvateľov stavať domy z hliny, piecť chlieb a pod. V troch obciach, v Gornej Mitropolji Brašljanici a Podeme majú slovenskú doplňovaciu školu, kde ich učia učitelia vyslaní zo Slovenska. Ale onedlho budú mať svojich vlastných učiteľov.

Podobná je situácia aj v Rumunsku. Učitelia zo starej vlasti učia roztratenú Slovač v banátskych nížinách a v ďalekej Bukovine. Najradostnejšie je, že každý rok sa hlásia nové obce o slovenskú školu. Príchod učiteľa je pre obec sviatkom a začiatkom nového života.

O všetkých národných skupinách, o ktorých bola reč, možno povedať, že sa vzmáhajú. Pochopením vlád v jednotlivých štátoch a vlastnou silou doháňajú čo zameškali a zapojujú sa do rastu štátov, ktoré sa staly ich novou vlasťou.

Nemožno však hovoriť o Slovákoch v zahraničí len s optimizmom. Povojnový prúd vysťahovalectva smeroval do Francúzska a Belgicka. Roztratení vo veľkých priemyselných mestách sa Slovák rýchle strácal a jeho deti už nevedely po slovensky. Aj československá starostlivosť o krajanov tu bola minimálna. Boli predmetom politickej hry bývalej čsl. politiky a vojnové udalosti roku 1940 vyžiadaly si od našich Slovákov veľké obete. Bez haliera repatriuje ich slovenská vláda do vlasti. Doteraz prišlo nazad 5500 slovenských duší.

Všetkých nás najviac zaujíma, už aj pre početnosť a teritoriálnu blízkosť, osud národnej skupiny slovenskej v Maďarsku. Vznikom Slovenského štátu získali Slováci mravnú oporu, akej predtým ešte nikdy nemali a táto nemôže ostať bez vplyvu aj na našu kultúrne a národne najspútanejšiu skupinu.

Známy je zápas o počet Slovákov v tomto štáte. Na odstúpenom území napočítala maďarská štatistika r. 1938 len 121.909 Slovákov, hoci podľa našich výpočtov ich je 265.000. Tak isto v trianonskom Maďarsku bolo r. 1910 podľa maďarského sčítania 165.000 Slovákov. Keď pre r. 1935 odhadujú z maďarskej strany počet Slovákov na 83.000, klesol teda počet za 25 rokov na polovicu. Pokles slovenského etnika hovorí pre nás jasnou rečou.

S týmto poklesom počtu veľmi úzko súvisí aj ostatný živat slovenskej národnej skupiny, ako život kultúrny, sociálny, spolkový a vôbec národný. Školské pomery ilustruje napr. porovnanie obyvateľstva slovenského so študovanými. Tak na 10.000 slovenských obyvateľov v trianonskom Maďarsku pripadá len 7 vysokoškolsky vzdelaných a len 6 maturantov. Na obsadenom území je pomer 24 a 90.

V prvých dvoch rokoch odlúčenia spájala slovenský život v Maďarsku len 4-stránková Slovenská jednota. Tohto roku bol založený Spolok sv. Vojtecha v Maďarsku a Sdruženie katolíckej mládeže v rámci maďarskej katolíckej organizácie mládeže zachytáva aspoň z čiastky slovenskú mládež. Politického zastúpenia ani doteraz slovenské obyvateľstvo nemá. Vychodia ešte 2 časopisy slovensky písané, ktoré svojou tendenciou pomáhajú v nápore robiť medzi slovenským obyvateľstvom len zmätok.

Týmto Slovákom sa žije najťažšie, lebo sme spolu žili kultúrne, národne a aj sociálne na svojskej výške. Nové prostredie obralo ich o veľa práv, ktorých stratu veľmi ťažko pociťujú. Mali dostatok svojich škôl, kultúrnych a hospodárskych spolkov. Toto všetko skoro nejestvuje, alebo len vo veľmi úbohej miere.

V cudzom prostredí a v neznčlivých pomeroch politických je Slovák ohrozený v základných znakoch národných. Preto načim brániť bratskú svojej aj na roztratených slovenských baštách v Europe a v zámorí. Keďže ich je polovička mimo slovenskej vlasti, nemôžeme sa dívať na ich osud ľahostajne alebo hodiť rukou, akoby všetka starostlivosť bola daromnou prácou, ktorá neprinesie nikdy dostatočného úžitku. Zato, že sa im neušiel podiel z chleba v rodnej vlasti, neslobodno ich nechať hynúť, lebo pre národ sú cenní práve tak, ako tí, čo sú doma. Každú prácu pre nich nám časom vysoko zúročenú vracajú. Uľahčujú našu spoluprácu s ostatnými národmi europskými, za poniektorí majú výdatný podiel pri tvorení slobodného slovenského štátu. Dnes, keď sa tu doma nevyčerpávame o elementárne práva, keď sa o svojich príslušníkov starajú omnoho väčšie národy ako sme my, tým väčšou našou povinnosťou je starať sa o svojich príslušníkov. Treba ešte mnohých upevňovať v národnom povedomí a mnohých k nemu zobúdzať. Je to práca ťažká, ale radostná, lebo ide o polovicu národa, s ktorým chceme tvoriť jeden celok, idúc za jedným cieľom, držať a zveľaďovať národnú pospolitosť, aby každý jeden stal sa cenným členom medzi kultúrnymi národmi.

Starcova jarná modlitba

Ó, Pane, novej jari dožil som sa zas.
Už myslel som, že v chladnej zemi
kosti moje budú prv
než ich jarné slnko ohreje
a šedinami slabý vetrík poveje
a vôľa k žitiu pobúri zas krv.
Vďaka Ti, ó Bože, že život vo mne je,
že vidím, kto sa teší, kto smeje
kto vidí stromy pučať, kto čuje
na poli spievať škovrána
a švitorenie lastovíc už zrána.
Hoc u mňa jeseň, čo ma k zemi kloní,
preds' teším sa a skladám dlane
a pery šepcú: „Vďaka, vďaka Pane,
že novej jari zvon už zvoní,
že prišla Vesna, plná krás!

Ríšsky vodca mládeže na Slovensku

Ríšsky vodca mládeže Arthur Axmann ako vojak.

Ríšsky vodca mládeže Arthur Axmann prišiel na pozvanie hlavného veliteľa HM Alojza Macka na návštevu Slovenska do Bratislavy dňa 17. mája t. r. V sprievode ríšskeho vodcu mládeže boli Oberbannführer Neminger a Hans Lauterbach, Bannführer Wessely a pobočník Banfführer Welsin. Pri moste sa mu hlásil táborník HM Belo Kuttner, ktorý bol pridelený ríšskemu vodcovi mládeže počas jeho cesty po Slovensku a legačný tajomník ministerstva zahraničných vecí Dr. Bellay. Špalierom HM a DJ prešiel pred hotel Carlton, kde ho privítal šéf diplomatického protokolu Dr. Radúz Radlinský, načo hosť vykonal prehliadku čestných formácií. Pred vchodom do hotela privítal ho hlavný veliteľ HM Alojz Macek a po ňom vyslanec Veľkonemeckej ríše Hans Ludin.

V hale hotela Carlton privítal ho v zastúpený slovenskej vlády splnomocnený minister Dr. Štefan Polyák, vodca nemskupiny Franz Karmasin, krajinský vodca DJ Ferdinand Klug, vedúci úradu HVHM L. Moško, hospodársky vedúci HVHM J. Sninčák, zástupkyňa sborovej vodkyne M. Valková, ved. oddelenia M. Bartanusová a iní. Po preslove Dr. Št. Polyáka krojová skupina z piešťanského kraja podala ríšskemu vodcovi podľa staroslovenského zvyku chlieb, soľ a víno.

Po prvý raz bol ríšsky vodca mládeže na Slovensku. Opakoval tým návštevu HM v Ríši, kde HJ uzavrela s HM srdečné kamarátstvo. Za týchto niekoľko dní, čo bol ríšsky vodca mládeže na Slovensku, mal možnosť presvedčiť sa o životaschopnosti HM a spoznať jej organizáciu a vnútornú silu.

Toho istého dňa večer o 19. hod. bola v Redute slovensko-nemecká slávnosť, kde prehovoril sám ríšsky vodca mládeže. O 21. hod. dával večeru na jeho počesť gen. tajomník HSĽS minister Dr. Gejza Medrický.

18. mája prijal ríšskeho vodcu mládeže pán prezident Dr. Jozef Tiso á nechal sa informovať o detailoch organizácie ríšskej mládeže. Ešte toho istého dňa odcestoval so svojím sprievodom a s členmi štábu HVHM po Slovensku. Navštívil tieto mestá: Trnavu. Piešťany, Nové Mesto, Trenčín, Trenč. Teplice, Dubnicu, Ilavu, Považskú Bystricu, Žilinu, Vrútky, Turč. Sv. Martin, Štubnianske Teplice, Hornú Štubňu, Kremnicu, Zvolen, Sliač, Banskú Bystricu, Brusno, Telgart, Poprad a Kežmarok. Na tejto ceste všade ho vítaly špaliere HM a ríšsky vodca mládeže venoval svoj čas nielen HM, ale aj nemeckým deťom, bývajúcim dočasne na Slovensku.

O osobe Arthura Axmanna už sme písali v Novej mládeži, ale srdečnosť, ktorou sa venuje mládeži, núti nás, aby sme ešte raz zdôraznili hodnoty jeho srdca a povahy, ktoré mu získavajú priateľov a sympatie všade. Kto mal možnosť pohovoriť si s ním a pozorovať ho z blízka, nemohol sa vyňať z dojmu, že nemecká mládež, Hitlerova mládež, lepšieho vodcu ani nemohla dostať.

Desatoro tých, ktorí sa nestratia vo svete.

1. **Budem konať svoju prácu dobre i vtedy, keď nebude na mňa nikto dohliadať a keď nedostanem za ňu odmenu alebo pochvalu. Budem ju lepšie konať ako iní.**
2. **Nepoznám únavu. Osvojím si povinnosť, nech je akákoľvek ťažká. Nepovolím, nezastavím sa pred prekážkami, dokiaľ neprevediem to, čo je potrebné vykonať. Boh pomáha odvážnym.**
3. **Prispôsobím sa ostatným. Postarám sa o dobrú spoluprácu a pomôžem tým, ktorým osoží moja pomoc.**
4. **Budem mať smysel pre cenu času. So svojím i cudzím časom budem čo najlepšie hospodáriť. Slová „neskôr“ a „zajtra“ vyčiarknem zo svojho slovníka.**
5. **Naučím sa pozorovať. Z dobrého pozorovania vznikajú správne závery a spoľahlivé rozhodnutia, ktoré mi pomôžu napredovať. Naučím sa správne hodnotiť.**
6. **Splním každý sľub. Dodržanie sľubu je nielen vecou cti, ale aj zárukou spoľahlivosti.**
7. **Dám sa i do ťažkých problémov. Pomoc budem hľadať v dôvere v Boha a v seba a budem sa riadiť radou starších a skúsených.**
8. **Budem trvať na poriadku. Všetko musí byť na svojom mieste. Nebudem trpieť nedbalosť ani u seba a ani u druhých.**
9. **Budem sa denne poučovať. Budem sa učiť od tých, ktorí prišli najďalej a ktorí vedia najviac vykonať.**
10. **Budem sa ovládať. Viac budem myslieť a menej hovoriť. Ovládnem sa vždy a všade a nenechám sa strhnúť k nerozmyslenosti.**

Podľa „Typu“.

GIL Taliansko — HM Slovensko

Dňa 16. mája t. r. pricestovali do Bratislavy športový reprezentanti talianskej mládeže GIL, aby tu nastúpili v basketbale proti mužstvu HM a takto otvorili prvé medzištátne stretnutie slovenskej a talianskej mládeže. Na uvítaní pri bratislavskom moste sa zúčastnili zástupcovia talianskeho vyslanectva v Bratislave a čestná stotina HM s hudbou, vedená miestnym vodcom HM prof. Skalským. Vedúci talianskych športovcov Quarantotte v sprievode okresného vodcu HM prof. Hlavatého vykonal prehliadku nastúpenej formácie Hlinkovej mládeže, pozdravil ju po slovensky „Na stráž!“ a prijal hlásenie miestneho vodcu HM. Potom odpochodovali taliansḱi hostia s formáciou HM do hotela Tatra, kde reprezentantov talianskej športovej organizácie GIL privítal hlavný veliteľ HM Alojz Macek, ktorý dával na ich počesť spoločný obed.

17. mája talianskych hosťov prijal na radnici v zastúpení hlavného mešťanostu, hlavný radca Dr. Koči, ktorý v prívete zhodnotil význam stykov mládeže obidvoch národov. Vodca talianskej mládeže Quarantotte vo svojej reči vyslovil údiv nad úspechmi Hlinkovej mládeže, na ktorú jej vodcovia môžu byť hrdí. Podľa toho, čo videl, môže povedať, že HM prejavuje tie najkrajšie znaky pracovitosti a životaschopnosti. Potom sa hostia zapísali do pamätnej knihy mesta a vodcovia boli obdarovaní knihami a pamätnými plaketami.

V nedeľu 18. mája postavily sa proti sebe dve mužstvá na ihrisku obchodnej akadémie v Bratislave. Bolo to prvé priateľské stretnutie GIL a HM. Veľa významných osobností prišlo sa pozrieť na zápas, medzi nimi minister národnej obrany gen. Čatloš, min. Ing. Július Stano, guvernér Národnej banky Dr. Karvaš, Dr. Ďurčanský a iní. Pred zápasom prehovoril vodca telovýchovného oddelenia HVHM prof. J. Izakovič. GIL nastúpil v sostave Gasmann, Brunetti, Stefani, Bombardi, Radici, Taciotti, Tracursi, Negroni, Gabiani a Parody. HM nastúpila: Jindro, Cepko, Mihal, Bobocký, Poroscin, Nižňanski, Überall, Petrech, Hapala a Horňák.

Hostia prekvapili našich rýchlymi a temperamentnými útokmi a presnou kombináciou, v čom naši zaostávali. Sympatie obecenstva sprevádzaly priebeh celej hry, ktorá napriek neúmernosti síl bola kvalitná a jemná. Naši neboli sohraní a nevedeli sa doplňať, prípadne odrážať útoky súpera, preto sa ani výsledok prajne nenaklonil. Výsledok bol 50:23 (32:11). Snaha síce bola veľká, ale to ešte nemohlo zlomiť vycvičenú súhru Talianov v spoločnom tréningovom tábore. Hostia boli 3 z Bologne, 2 z Terstu, 3 z Ríma, 1 z Benátok, 1 z Genovy, 1 z Messiny a 1 z Milána. Všetci sú vysokoškoláci.

Ríšsky vodca mládeže, Artur Axmann, bol prijatý vínom, chlebom a soľou.

Automatické zapojenie brzdy u automobilu. Používa sa ho pri miniatúrnych automobiloch s motorom o 1 konskej sile. Rýchlosť je asi 20 km za hodinu a všetko sa riadi jedným pedálom. Len čo opustí noha pedál, zapojí sa automaticky brzda.

Štatistika o rodine. Ak vydáva rodina viac než 50% svojho dôchodku na potraviny, je veľmi chudobná. Ak vydáva 45—50%, vedie sa jej len tak-tak, 40—45% má minimum pohodlia, 30—35% žije už pohodlne, 25—30% je mierne zámožná a menej ako 25% je ozaj zámožná.

Popolník so strunami. V popolníkoch je vždy niečo nového. Poslednou novinkou je popolník, do ktorého je zasunutá vložka, opatrená tenkými oceľovými strunami. Tri sú kolmo a po troch je šikmo zprava a zľava. Na struny môžeme tak položiť cigaretu akejkoľvek veľkosti.

Ktoré ženy na svete najviac dbajú na seba a používajú najviac pohodlia? Každý by čakal, že Američanky. Ale nie — Číňanky. Čínska žena chce byť krásna pre svojho muža a preto najviac kozmetických prostriedkov kupujú čínske vydaté ženy a venujú svojmu pestovaniu najviac starostlivosti. Najkrásnejšie šaty nenosia do spoločnosti, ale doma. Aby žena bola krásna, musí k tomu prispieť muž. Preto aj žena úradníka s platom asi 800 Ks mesačne má pomocnicu v domácnosti.

Koncom júna vyjde 136-stranová obrázková kniha o živote slovenskej mládeže a špeciálne Hlinkovej mládeže od počiatkov až do dnešných čias. Bude to veľké propagačné dielo HM, ktoré má mať každý háemista. Bližšie informácie dá neskoršie HVHM.

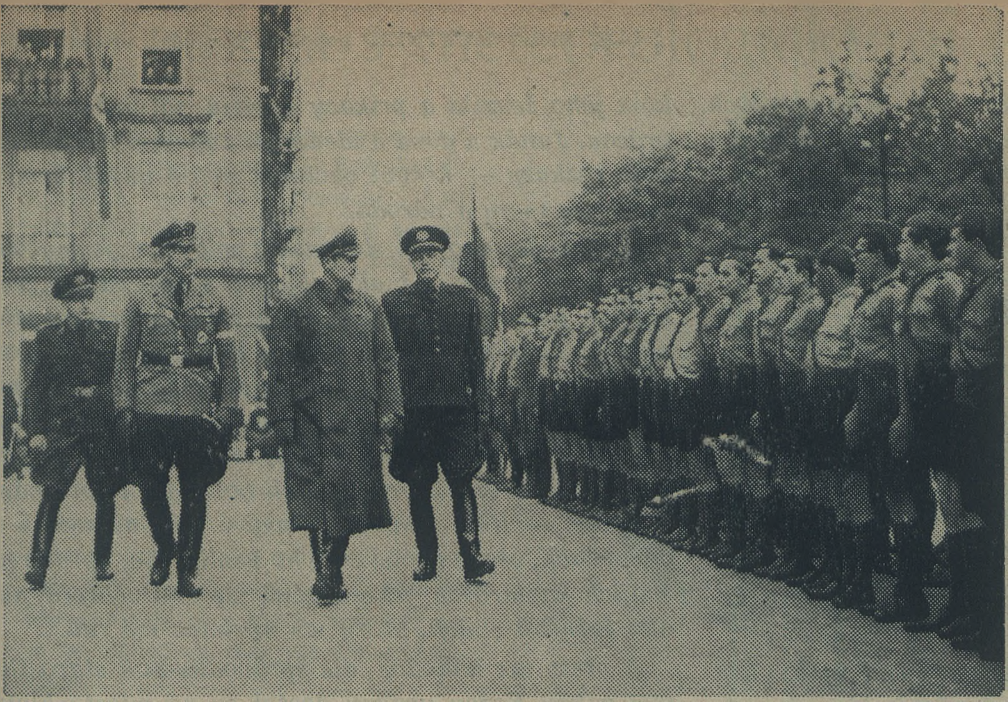

Ríšsky vodca mládeže Arthur Axmann prehliada čestnú stotinu HM.

Úryvok z listu vodcovi

...a teda keď som už horko-ťažko zaobstaral vyhovujúcu miestnosť, kde by sme mohli odbavovať svoje schôdzky, stál som pred novou otázkou: Miestnosť by už bola, ale treba ju i zariadiť, na zemi sedieť a dívať sa na holé steny, v tom nie je nič povznášajúceho. Rozhodol som sa, že v prvý týždeň spravíme lavice a postupom času ďalšie kusy nábytku.

Svolal som čatu, ale chlapci ešte nenaučení poslúchať (bobo to v začiatkoch HM), nejavili veľkej ochoty a na moje vyzvanie, aby sa hlásili dobrovoľníci, nehlásil sa nik. Zarazilo ma to, nútiť som ich nechcel, lebo by sa mi boli rozprchli, preto som povedal: „I keď nikto z vás nepríde pomáhať, ešte dnes sám lavice vyhotovím.“ S tým som chlapcov rozpustil. Poniektorí sa usmiali jeden na druhého: „Ba či naozaj?“ Druhí dodali: „No, prídeme sa presvedčiť!“, a znelo to skôr ako vyhrážka proti mne. Usmial som sa v duchu a už som si bol istý úspechu.

V určený čas pohol som sa s nástrojmi do klubovne. Na blízku som stretol niekoľko svojich chlapcov, rozpačite sa usmiali, keď ma zazreli. Vošiel som do klubovne a zanedlho píla spievala ódu na prácu a kladivo zavše vtĺačilo klince do dreva.

Náhodou som zablúdil zrakom k oknu. Ktosi od neho odskočil. Spoznal som Jožka K. z tretej družiny.

Vrzly dvere a Jožko nesmelo pozdravil.

— Čo si hľadal, Jožko, pri okne?

— Chcel som sa presvedčiť, či naozaj budeš robiť sám, ako si to vyhlásil — odpovedal bojazlivo. Nepovedal som nič.

Milý Jožko sa chvíľku prizeral, potom mi pridŕžal dosku pri pílení, onedlho odbehol, priniesol i on nástroje a pracovali sme už dvaja. Za chvíľu prišiel celý hlúčok chlapcov k oknu s nevypovedanou otázkou: „Ba či ozaj?“, vošli dnu a čoskoro sa klubovňa ozývala pílením, búchaním i spevom. Do večera boly lavice hotové. Chlapci sa tešili nevýslovne výsledku svojej práce a sľúbili prísť i druhý raz. Ja som sa tešil tiež, lebo som opäť spravil jeden krok k sblíženiu so svojimi chlapcami. Čoskoro stal som sa im vodcom a kamarátom v najkrajšom slova smysle.

Vidíš teda, milý Paľko, že vodca musí byť opravdivým vodcom. Nesmie povedať, najmä nie zo začiatku: „Urobte to vy!“, ale musí hovoriť: „Urobíme to“ a tým musí vodca myslieť v prvom rade seba. Vodca musí byť živým príkladom.

...nikdy nesmie z jeho úst vyjsť: „Keď nemáte o to záujem vy, mne na tom tiež nezáleží.“ Naopak vodcovi, opravdivému vodcovi musí na všetkom záležať, musí mu záležať na budúcich občanoch štátu, na ich výchove, práci a počínaní. Vtedy keď povie: „Keď sa vy o to nebudete starať, ja to nechám tak“, prestáva byť vodcom, prestáva byť kamarátom mládeže.

...preto vedz, že právom sa chlapci pýtajú: „A čo vodca?“ Od vodcu sa učia, keď vidia, že on pochybuje, stratia i oni vôľu, od vodcu očakávajú mnoho, očakávajú pomoc, prácu, milé, povzbudzujúce slovo, nie stále hrešenie, vodca musí byť vodcom vždy a všade!

...on musí prvý chytiť do ruky kladivo, pílu, musí ukázať cestu a za krátky čas dajú sa do práce sami, až radosť. Potom, keď ich budeš vidieť v pilnej práci, veselých pri hre, alebo rázne pochodujúcich, či nebudeš na nich pyšný, či nebudeš cítiť radosť z toho, že si toľkých chlapcov vychoval pre národ a štát?

Zdravím Ta čo najsrdečnejšie našim „Na stráž!“

Tvoj Rudo.

V Novákoch dňa 25. mája 1940.

Profil vodcu

DOZ. BELO KUTTNER, pobočník hlavného veliteľa HM:

Videli ste ho všetci — v táboroch — na sjazdoch — na nástupoch — všade tam, kde sa schádzala mládež. No môžete ho vidieť aj na bratislavských uliciach, kde meria dlhým a vážnym krokom asfaltovú cestu, ako by chcel chytiť každú minútu vzácneho času. Ide do práce alebo z práce. Inú cestu ani nepozná. Kráča nepozorovaný, skromne, bez suity a bez lesku — náš vodca — hlavný veliteľ HM.

Maliar by vyjadril pojem ten v mužnom postoji armádneho veliteľa, s energickým výrazom, orlím zrakom, ktorý silou vôle, vystupujúcej z celej postavy, hypnotizuje masy železných mužov a podriaďuje bezpodmienečne svojej vôli, ktorého hlas by hrmel a na povel ktorého poslúchajú tisíce.

Náš vodca takto nevyzerá a predsa jeho život napĺňuje pojem vodcu.

Úsmev vždy rozjasňuje jeho tvár i keď radí, i keď velí, ba i keď spravodlivo rozhorčený kliesni cestu krajšej budúcnosti ostrým slovom. Pod teplotou jeho zraku lámu sa všetky mladé srdcia a formujú sa k jeho šíkom. Stráca sa do diaľky každý indiferentizmus a všetky pochybnosti. Jeho otcovsky mäkký zrak podmaňuje srdcia slovenskej junače. Hlas jeho nehrmí a neláme sa ozvenou na tatranských bralách, ale znie ako pohladkanie matkinej ruky. Slová jeho nepadajú ako olovo, ale ako kusy chleba, ktorými kŕmi mladé duše a stavia konštrukciu krásnej úprimnej a obetavej slovenskej duše — duše slovenského junáka. Z jeho celého zjavu vyžiaruje krása vzletného ideálu, obetavosti a úprimnosti.

A hoci jeho povel nehrmí mohutnosťou hlasu, predsa neprehľadné šíky zdravej slovenskej mladi formujú sa disciplinovane. Na jeho povel stáva si bratsky junák k junákovi, plece k plecu a svorne do práce sa hýbu za Boha a národ.

Víča i víla v ústrety sa mu ponáhľajú a žiariacimi očkami čakajú, kým spočinie jeho ruka na nich. Orol a tatranska sledujú úprimným a bystrým zrakom jeho želania a príkazy a túžia zaľúbiť sa mu prácou. Junák a deva s ideálnym zápalom čakajú na jeho rozkazy — hotoví obetovať svoje mladé životy za ideály viery a národa.

Je pravým vzorom slovenskej mládeže, je mužom neúnavnej práce. Už ako chlapec stával si na čelo malých jednotiek rodných kamarátov, sdružoval ich, napĺňal zápalom lásky k rodu a Bohu. Jeho zábavou bolo byť medzi kamarátmi, pracovať medzi nimi. Jeho snivý zrak už vtedy objímal celú mládež a šľachetne si staval na čelo každej spravodlivej požiadavky proti tým, ktorých sluch bol tupý k potrebám mládeže. — Keď som sa listoval v jeho albumoch a pamätiach, všade našiel som ho usmiateho, uprostred svojich kamarátov, jeho družín, nie ako veliteľa, ale ako jedného z nich, ktorý ich úprimne má rád.

A preto nie náhodou, ale spravodlivou a starostlivou rukou Božou vedený dostal sa na miesto hlavného veliteľa HM, lebo na nikoho iného to miesto nečakalo. A teraz nie je veliteľom, ale jedným z najusilovnejších robotníkov na zdedenej otcovskej roli.

Keď sa HM rodila, stál pri jej kolíske. Holými päsťami dal sa v zápas s horami prekážok a neporozumenia a razil HM uznanie a prvenstvo v národe.

Keď tma zaľahne na Bratislavu a skrýva ju do svojho tichého náručia, v ktorom odpočíva tisíce a tisíce unavených hláv, do jednej z bočných ulíc len jedno jediné okno svieti dlho do noci, ako maják ukazujúci cestu mladým a v záplave skromného svetla bdie otcovo srdce, kloní sa nad prácou pre vaše dobro. Nie sú to len papiere a čierne litery, ale je to práca, v ktorej je ukrytý osud slovenskej mládeže — našej budúcnosti. On chápe svoju úlohu, vážnosť svojho postoja, pracuje neúnavne a srdcom objíma Ťa mládež slovenská celú... i vás, ktorí stojíte ešte mimo jeho radov a nepočujete hlas jeho srdca. On chápe obeť, ktorú prináša, lebo „malý národ žiada veľké obete“ a „čas nečaká, ale chváta“.

II. LITERÁRNY SÚBEH

Redakcia Novej mládeže povzbudená úspechom prvého súbehu, vypisuje druhý, väčší literárny súbeh na historickú povesť. Kým však pri prvom téma bola daná, uchádzači teraz sami si volia látku. Jedinou podmienkou je, aby bola historická, viazaná k osobe, času a miestu.

Aby sme obľahčili prácu hľadať taký materiál, upozorňujeme Hlinkovu mládež, že okrem témat v starých listinách, mnoho zaujímavého a dramatického materiálu nájde medzi slovenským ľudom v rozličných jeho povestiach, ktoré sa viažu k našim hradom, vrchom, riekam, studienkam, jazerám skalám zvláštneho tvaru, starým stromom, kaplnkám, krížom, sochám; nato je najvhodnejší čas cez prázdniny.

Inšpirátorom súbehu je vdp. Jozef Bránecký, spisovateľ a provinciál priaristov.

Prácu, podľa možnosti strojom písanú, treba poslať na redakciu Novej mládeže do 30. septembra 1941 pod heslom, ktoré sa opakuje na obálke, skrývajúcej meno autorovo.

Rozsah práce neurčujeme, lebo každá téma sama sebou sa musí prirodzene vyčerpať.

Odmeny: 1. cena Ks 300.—, II. cena Ks 150.—, III. cena Ks 75.— a prípadné knihy.

Do tábora s meteorologickými znalosťami

DOOZ

Na našich táboroch som často vídal meteorologické staničky. Boly krásne upravené, priamo majstrovsky. Keď som sa ale opýtal chlapcov, či aj rozumejú vyveseným prístrojom, tu sa mi veru žiaden z nich nepredstavil ako meteorolog. Meteorologické staničky boly síce pekné, ale bez úžitku.

A predsa predpovedanie počasie je tak zaujímavá vec, že keď človek len trochu vnikne do tajov meteorologie, stáva sa jej večným vyznávačom.

Porozprávajme si preto trochu o predpovedaní počasia pomocou prístrojov, keďže predpoveď podľa rôznych prírodných javov a podľa ľudských rečí je iba náhodnou, bez vážnejšieho podkladu.

Počasie je priamo závislé na tlaku a vlhkosti vzduchu, nepriamo závisí aj na teplote vzduchu a na smere vetra. Preto si ho môžeme predpovedať pomocou týchto prístrojov:

a) tlakomeru (barometru),

b) vlhkomeru (polymetru),

c) teplomeru thermometru).

Tlakomer iste už poznáte. Je rôzneho prevedenia. Najrozšírenejší je tzv. tlakomer kovový, čiže aneroid (obr. 1) a tlakomer ortuťový, čiže hruškový (obr. 2).

Nebudeme si ich popisovať. Postačí, ak si zapamätáte, že sú konštruované tak, aby ukazovaly tlak vzduchu. Na aneroide ukazuje tlak vzduchu ručička, ktorá sa pohybuje po stupnici. Na tlakomere ortuťovom ukazuje tlak výška stĺpca ortuti v sklenej rúročke.

Čo je to vlastne tlak vzduchu? Je to tlak, ktorým tlačí výška vzduchovej vrstvy nad nami na zemský povrch. Veľkosť tohto tlaku vyjadrujeme v milimetroch a vieme, že normálny tlak vzduchu nad morskou hladinou je 762 mm. Ak stúpame niekam na kopec, tlak vzduchu sa zmenšuje, pretože tiež výška vzduchovej vrstvy nad nami je menšia. Toto klesanie tlaku robí na každých asi 11 m výšky 1 mm.

Tlak vzduchu sa mení aj počasím. A práve tohto využívame na predpovedanie počasia.

Pre predpoveď počasia je smerodajný rozdiel medzi tlakom normálnym a tlakom skutočným v určitej nadmorskej výške. Tento rozdiel si zistíme podľa nasledujúcej tabuľky:

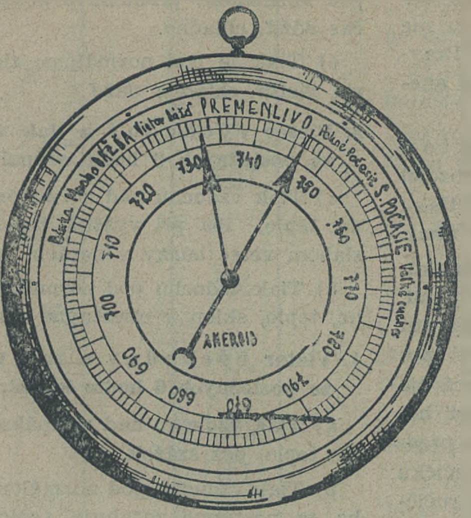

Obr. 1.

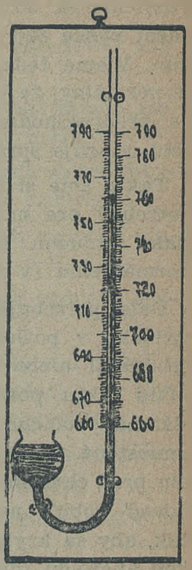

Obr. 2.

Nadmorská výška m	Tlak vzduchu m/m	Nadmorská výška m	Tlak vzduchu m/m	Nadmorská výška m	Tlak vzduchu m/m	Nadmorská výška m	Tlak vzduchu m/m
0	762.0	400	726.2	800	691.7	1200	658.7
10	761.1	410	725.4	810	690.9	1210	657.9
20	760.2	420	724.5	820	690.0	1220	657.1
30	759.3	430	723.6	830	689.2	1230	656.3
40	758.4	440	722.7	840	688.3	1240	655.5
50	757.4	450	721.8	850	687.5	1250	654.7
60	756.5	460	721.0	860	686.7	1260	653.9
70	755.6	470	720.1	870	685.8	1270	653.1
80	754.7	480	719.2	880	685.0	1280	652.3
90	753.8	490	718.4	890	684.1	1290	651.5
100	752.9	500	717.5	900	683.3	1300	650.7
110	752.0	510	716.6	910	682.5	1310	649.9
120	751.1	520	715.8	920	681.6	1320	649.1
130	750.2	530	714.9	930	680.8	1330	648.3
140	749.3	540	714.0	940	680.0	1340	647.5
150	748.4	550	713.2	950	679.2	1350	646.7
160	747.5	560	712.3	960	678.3	1360	645.9
170	746.6	570	711.4	970	677.5	1370	645.1
180	745.7	580	710.5	980	676.7	1380	644.3
190	744.8	590	709.7	990	675.8	1390	643.5
200	743.9	600	708.8	1000	675.0	1400	642.7
210	743.0	610	707.9	1010	674.2	1410	641.9
220	742.1	620	707.1	1020	673.4	1420	641.1
230	741.2	630	706.2	1030	672.5	1430	640.3
240	740.3	640	705.4	1040	671.7	1440	639.5
250	739.4	650	704.5	1050	670.9	1450	638.8
260	738.6	660	703.6	1060	670.1	1460	638.0
270	737.7	670	702.8	1070	669.3	1470	637.2
280	736.8	680	701.9	1080	668.4	1480	636.4
290	735.9	690	701.1	1090	667.6	1490	635.6
300	735.0	700	700.2	1100	666.6	1500	634.8
310	734.1	710	699.4	1110	666.0	1510	634.0
320	733.2	720	698.5	1120	665.2	1520	633.2
330	732.4	730	697.6	1130	664.4	1530	632.4
340	731.5	740	696.8	1140	663.6	1540	631.6
350	730.6	750	696.0	1150	662.8	1550	630.8
360	729.7	760	695.1	1160	661.9	1560	630.1
370	728.8	770	694.2	1170	661.1	1570	629.3
380	728.0	780	693.4	1180	660.3	1580	628.5
390	727.1	790	692.6	1190	659.5	1590	627.7

Príklad: Táboríme niekde v nadmorskej výške 820 m. Náš táborový aneroid ukazuje 698 mm tlaku vzduchu. Pozrieme sa do tabuľky a zistíme, že našej výške 820 m zodpovedá tlak 690 mm. Vieme teda, že tlak vzduchu nie je normálny, že je vyšší o 6 mm. Pravda, predpokladáme pri tom, že náš aneroid ukazuje správne.

Takto sme si zistili **prvý faktor**, potrebný pre našu predpoveď: rozdiel tlaku vzduchu skutočného proti tlaku normálnemu (v našom prípade 6 mm).

Ďalej potrebujeme vedieť, ako sa tlak vzduchu v posledných hodinách menil, či stúpal alebo klesal. Pri zisťovaní tohto faktu pomôže nám vrchná (pozlátená) ručička aneroidu, ktorá je umiestená na vrchu skla. Asi šesť hodín pred chvíľou, v ktorej chceme predpoveď robiť, nariadime túto ručičku tak, aby sa kryla so stupnicovou ručičkou aneroidu (čiernou). Po šiestich hodinách hneď zbadáme, či tlak klesal alebo stúpal podľa toho, ako sa stupnicová ručička odchýlila od pozlátenej. A to je **druhý faktor** pre našu predpoveď: či má tlak vzduchu tendenciu klesajúcu a či stúpajúcu.

Tretím faktorom je napokon smer vetra. Tento si zistíme podľa pohybu stromov, dymu, oblakov a pod. Pri oblakoch ale pozor: pozorujme len nízke oblaky, ktorých pohyb je spôsobovaný prízemným vetrom. Vysoké oblaky tiahnu mnoho ráz celkom iným smerom, pretože vzdušné prúdenie je v rôznych výškach rôznosmerné. A pre našu predpoveď má význam vietor prízemný.

Keď sme si už zistili potrebné faktory, hľadáme podľa nich v týchto pravidlách:

I. Letné obdobie

(máj—september).

1. Vietor západný a tlak vzduchu za posledných 6 hodín stúpal:

a) Tlak je asi 10—15 mm nad normálom: normálna teplota, pekne.

b) Tlak je asi 5—10 mm nad normálom: chladnejšie, pršať asi nebude.

c) Tlak je asi 1—5 mm nad normálom: miestami zamračené, možnosť ojedinelých búrok.

d) Tlak je asi 1 mm nad až 1 mm pod normálom: počasie neisté, možnosť dažďa, prípadne búrky.

e) Tlak je pod normálom: zlé počasie, dážď, vietor, chladno.

2. Vietor západný a tlak vzduchu za posledných 6 hodín klesal:

a) Tlak je asi 10—15 mm nad normálom: jasno a sucho, teplota normálna.

b) Tlak je asi 5—10 mm nad normálom: občas zamračené, miestami slabý dážď, pri vyššej teplote búrka.

c) Tlak je asi 1—5 mm nad normálom: občas zamračené, sklon k zrážkam.

d) Tlak je asi 1 mm nad až 1 mm pod normálom: premenlivé počasie, občas dážď, chladno.

e) Tlak je pod normálom: zlé počasie, vietor, chladno, dážď.

3. Vietor východný a tlak vzduchu za posledných 6 hodín stúpal:

a) Tlak vzduchu nad normálom: pekne, teplo, iba pri vyšších teplotách a slabom vetre búrky v horách.

b) Tlak vzduchu pod normálom: pekne, teplo, sklon k miestnym búrkam.

4. Vietor východný a tlak vzduchu za posledných 6 hodín klesal:

a) Tlak vzduchu nad normálom: pekne, teplo, bez zrážok.

b) Tlak vzduchu pod normálom: obloha sa postupne zaťahuje, teplota stúpa, pravdepodobne obrat počasia.

c) Tlak vzduchu 10—15 mm pod normálom: zmena počasia, dážď, ochladenie.

II. Zimné obdobie

(október—apríl).

1. Vietor západný a tlak vzduchu za posledných 6 hodín stúpal:

a) Tlak vzduchu nad normálom: ak tlak rýchlejšie stúpa, značí to zlepšenie počasia a ochladenie; ak tlak stúpal pomaly, značí to premenlivo a zrážky.

b) Tlak vzduchu pod normálom: nestále počasie, za rýchleho stúpania tlaku ochladenie a zlepšovanie.

2. Vietor západný a tlak vzduchu za posledných 6 hodín klesal:

a) Tlak vzduchu nad normálom: zamračené, mierna teplota, náchylnosť k zrážkam.

b) Tlak vzduchu pod normálom: mierna teplota, vietor, zrážky.

3. Vietor východný a tlak vzduchu za posledných 6 hodín stúpal:

a) Tlak vzduchu nad normálom: mrazy, hmly, malá pravdepodobnosť zrážok.

b) Tlak vzduchu pod normálom: zamračené, sklon k zrážkam.

4. Vietor východný a tlak vzduchu za posledných 6 hodín klesal:

a) Tlak asi 10—20 mm nad normálom: počasie sa mení, bez zrážok, hmla.

b) Tlak asi 0—10 mm nad normálom: zamračené, teplejšie, hmla.

c) Tlak asi 0—10 mm pod normálom: zmena počasia, teplejšie, vietor.

d) Tlak asi 10—20 mm pod normálom: oteplenie, obľava, zrážky, vietor.

Príklad:

a) rozdiel tlaku vzduchu skutočného proti normálnemu: 6 mm,

b) tlak vzduchu má tendenciu klesajúcu,

c) vietor je východný a je mesiac tíl.

Predpoveď počasia: postupne sa obloha zamračí, bude trochu dusno a pravdepodobne bude pršať.

Takáto predpoveď platí asi na 36 hodín.

Ak je bezvetrie, alebo pofukuje vietor severný, či južný, ľahko by sme mohli prísť do rozpakov. Preto musíme bedlivo pozorovať nízke oblaky, ktoré nám napokon prezradia, že nejaký slabučký vetríček predsa len fúka a aspoň trošku sa odkláňa od severu, či juhu k východu alebo západu. A potom už sme zase doma.

Upozorňujem napokon, že aneroid — pokiaľ možno — nezavesujte, ale ho nechajte ležať sklom hore. Pri zisťovaní tlaku vždy prstom na sklo ľahko poťukajte.

A teraz niečo o predpovedaní počasia podľa vlhkosti vzduchu.

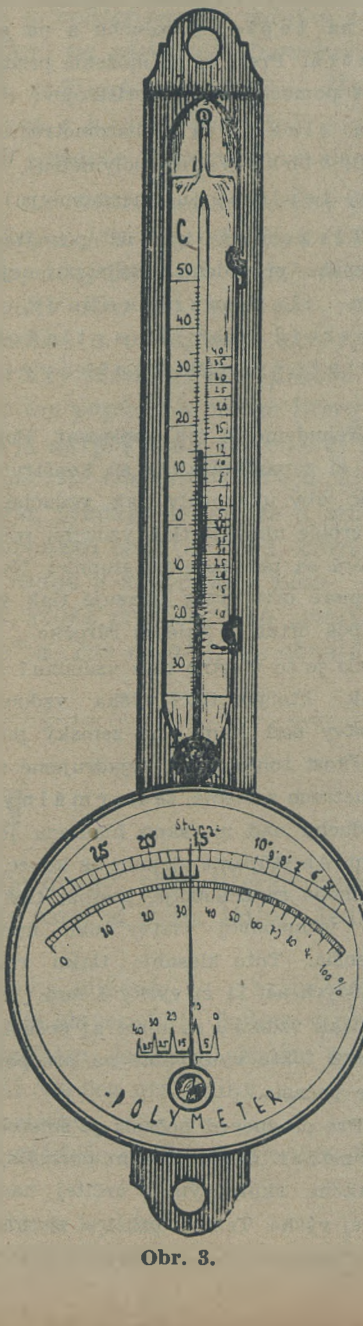

Obr. 3.

Vzduch obsahuje veľké množstvo vody či už v stave plynnom (para), tekutom (voda) a či pevnom (ľad). Práve premena vody v ovzduší z jedného stavu na druhý (napr. z vody na paru) je príčinou zmien počasia.

Hlavným faktorom pre predpoveď počasia podľa vlhkosti vzduchu je t. zv. rosný bod a jeho odchýlka od dennej priemernej teploty.

Čo je to rosný bod? Je to teplota, pri ktorej sa začínajú srážať vodné pary vo vzduchu. Je obyčajne o niečo nižšia ako teplota vzduchu. Preto čím je vyššia teplota vzduchu nad rosným bodom, tým menšia je pravdepodobnosť srážok.

Aby sme mohli predpovedať počasie podľa vlhkosti, musíme si teda zistiť rosný bod. Zistíme si ho vlasovým vlhkomerom, čiže polymetrom (obr. 3).

Skladá sa z dvoch častí: vlastného vlhkomeru a teplomeru. Teplomer je umiestený hore a má dve stupnice. Ľavá je normálna stupnica teplomerová, pravá je na zisťovanie rosného bodu.

Pod teplomerom je vlastný vlhkomer. Má pohyblivú ručičku, ktorá sa pohybuje po dvoch stupniciach. Horná stupnica udáva od prava do ľava, koľko stupňov musíme odrátať od teploty vzduchu, aby sme dostali teplotu rosného bodu. Nižšia stupnica ukazuje od ľava do prava percentá pomernej vlhkosti vzduchu.

Na ručičke vlhkomeru (skoro na jej konci) vidíme akýsi päťzubý hrebienok. Podľa teploty, aká práve je, vyberieme si jeden z týchto zúbkov na určenie stupňov vyššej stupnice. Ktorý zúbok si vybrať, to nám zase prezradí obrázok tohto hrebienka, ktorý je nakreslený na vlhkomere hneď nad osou ručičky. Pri teplote 10° C je to napr. druhý zúbok od prava, pri teplote 30° C druhý zúbok od ľava (štvrtý od prava) atď. Ak je napr. teplota 15° C, vtedy berieme asi prostriedok medzi druhým a tretím zúbkom a pod.

Ako teraz určíme rosný bod? Pozrime sa na polymeter a vyčítajme z neho potrebné údaje (viď obr. 3):

a) teplota na teplomere ukazuje asi 15° C,

b) ručička polymetru ukazuje asi 33% vlhkosti vzduchu,

c) ručička polymetru (asi prostriedok medzi druhým a tretím zúbkom) ukazuje asi 16°.

Odpočítame teraz od skutočnej teploty, ukazovanej teplomerom (15° C) tie stupne, ktoré nám ukazuje ručička polymetru (16°) a dostaneme rosný bod. Teda:

Rosný bod 15°—16°—1° C, t. zn., že je pod bodom mrazu a že by sa musel vzduch ochladiť až na —1° C, aby sa začaly srážať vodné pary.

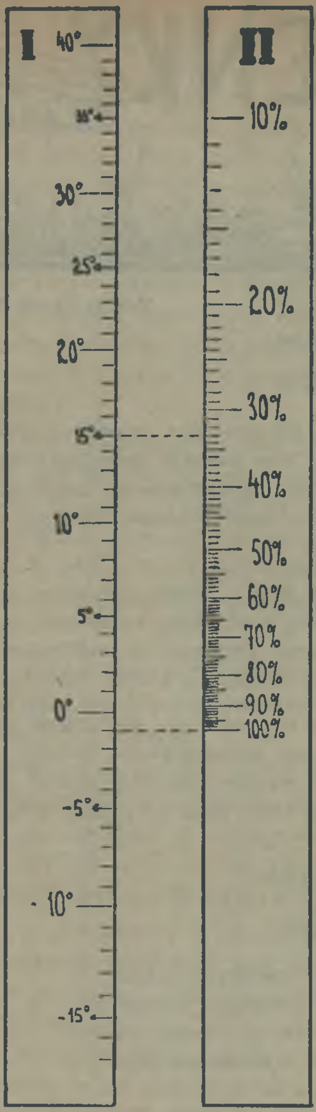

Obr. 4.

Ešte presnejšie si určíme rosný bod týmto spôsobom:

Narysujete si na pásiky papiera stupnice presne podľa obr. 4, a to každú osobitne. Stupnica I. udáva teplotu vzduchu, stupnica II. pomernú vlhkosť vzduchu. Rosný bod určíme takto: proti teplote na stupnici I. postavíme % pomernej vlhkosti podľa toho, akú teplotu a akú vlhkosť nám ukazuje polymeter (v našom prípade 15° C) a 33%). A teraz sa pozrite na šípku pri 100%. Vidíte, že ukazuje na stupnici I. práve na —1° C, čo je naším rosným bodom.

Spomenuli sme si, že pravá stupnica teplomeru je na určovanie rosného bodu. Nie je to nič iného, ako vyššie opísané stupnice I. a II. Všimnite si, že tá pravá stupnica (II.) je pohyblivá.

Predpoveď počasia robíme potom takto:

Ráno asi o 8.00 hod. zmeriame teplotu vzduchu v tieni. Pred večerom — asi jednu hodinu pred západom slnka — určíme si uvedeným spôsobom rosný bod. Rozdiel medzi rannou teplotou a večerným rosným bodom je kľúčom, podľa ktorého hľadáme predpoveď v týchto pravidlách:

a) rosný bod stúpa: bude teplejšie počasie,

b) rosný bod klesá: počasie sa schladí,

c) rosný bod stúpa až nad 17° C: príde búrka,

d) rosný bod klesá na bod mrazu alebo ešte viac: bude nočný mráz,

e) rosný bod kolísa: bude vietor (obyčajne súčasne klesá tlak vzduchu),

f) rosný bod stúpa, tlak vzduchu klesá: zhoršenie počasia,

g) rosný bod klesá, tlak vzduchu stúpa: zlepšenie počasia,

h) rozdiel rannej teploty a rosného bodu je 1°—4° C: bude pršať, a to tým viacej, čím je tento rozdiel väčší,

i) rozdiel rannej teploty a rosného bodu je 5—8° C: pekné počasie,

j) rosný bod je vyšší ako ranná teplota: búrka,

k) rozdiel rannej teploty a rosného bodu je nad 8° C: vietor s prehánkami.

Vidíme teda, že na predpovedanie počasia potrebujeme niekedy vlhkomer aj tlakomer spoločne.

O umiestení vlhkomeru si ešte pamätajme:

a) musí mať k nemu voľný prístup vonkajší vzduch,

b) musí byť dobre chránený proti dažďu, snehu a slnku,

c) nesmie byť na vlhkých miestach (pod stromami, blízo vody, nad vlhkou zemou a pod.).

A keďže sme si spomínali aj vietor ako jeden z faktorov pri predpovedi podľa tlaku vzduchu, uvádzam aj niektoré pravdepodobné vlastnosti vetra, podľa ktorých môžeme usudzovať na počasie.

V našich krajinách prináša vietor východný a juhovýchodný najčastejšie pekné počasie, vietor západný a juhozápadný počasie mokré. Ak pri zemi pofukuje vietor východný, vo výškach ale vietor západný (možno badať podľa vysokých oblakov), môžeme usudzovať, že pekné počasie sa zmení a že bude možno aj pršať. V zime prináša západný vietor odmäk. Ak za pekného počasia fúka aj vo výškach východný vietor, značí to iba stálosť pekného počasia.

A napokon: neverte falošným prorokom, ktorí predpovedajú počasie podľa toho, či ich otlak páli, reuma trápi a pod. Môžu mať niekedy pravdu, ale len náhodou. Neverte ani ostatným ľudovým predpovediam (vtáci nízko lietajú, dobytok je nepokojný a pod.). Tieto zjavy — hoci dosť opodstatnené — môžu mať aj inú príčinu. Verte len sebe, svojmu pozorovaniu. A uvidíte, akými prorokmi počasia sa stanete. Nuž — mnoho zdaru.

(Podľa R. Schneidera.)

PRVOSIENKY

Vedie: Števo Blavan

Vlnky života.

Tak život beží a nedá postáť,
nebezpečné chvíle a krvavé dni
nedajú zľahčiť a životu postlať:
ženú sa dopredu jak vlci hladní.

Tam i tu niekto padne,
skončí sa dielo zemská púť
a to je tŕnie, ktoré pichá zradne
a keď ťa pichne, nedá hnúť.

Stanislava Rennerová:

To vlasť tvoja. . .

To vlasť tvoja...
Tichučko počne stará mať
vnúčatku svojmu rozprávať:

„Či vidíš tieto hory vysoké,
v ktorých je počuť vtáctva hlas?
Či vidíš vôkol pláne široké,
na ktorých zreje zlatý klas?
Tichučký vánok hrá sa s ním,
ohýba žltučké stvoly
a polia, rozvlnené ihraním,
akoby zo zlata boly.
Vysoké skaliská, zelené háje
a hory, skoro nebotyčné...
V ich šere dosiaľ zázračné sú taje...
Pozri len, aké sú pyšné!
Prekrásne jazerá, hlboké plesá
s tajomnou, tmavou hladinou...
V nich víly krásne kúpu sa
pred prvou rannou hodinou...
Tie hory, pláne, skaliská,
to vlasť je tvojich otcov.
To rodu tvojho kolíska
ľúb ju a kráčaj v stopách vodcov!“

„Aká je krásna stará mať,
budem ju navždy milovať!“

Turč. Sv. Martin,
Štát. slov. gymnázium.

Ladislav Jarina:

Prosba jara.

Venujem: M. R.

Vzplanulo slniečko do tmavej noci
zahnalo temnoty, pekelné moci,
do vzduchu skočilo modravých vln,
„Rozihraj tento svet, smiechom ho plň!“

„Rozihraj tento svet, k vedomiu vzbuď,
zoslablá nech sa mu rozdýcha hruď;
do duše pesničku snaž sa mu vryť,
životom novým zas, že treba žiť.

Životom novým zas, zanechať hriech
s modlitbou na perách so srdcom neh,
s úsmevom a šťastiu v ústrety ísť,
bo ono beží k nám, už sa len sísť!“

Vzplanulo slniečko do tmavej noci
zahnalo temnoty, pekelné moci,
do vzduchu skočilo modravých vln,
„Rozhýbaj tento svet, láskou ho plň!“

M. Bojsa:

Snenie

Keď slnko za hory zapadlo ružové,
zastal som zatichly spomienok na rove,
život sťa bremä som na hradu zavesil,
v snoch som sa utopil, zamotal v závoj
víl.

Sníval som o šťastí, nebeskom poklade,
princovi z pohádky, zakliatom na hrade,
princezne čarovnej so smútkom v zraku,
o jari, o máji, o božom zázraku.

Zrazu ma zmrazila skutočnosť šedivá,
zasa ma zráňaly života kladivá,
päste mi zatvrdly, boly jak zo skaly,
v duši však rána už nádeje svitaly.

Paľo Čulík:

Orave.

Oravienka milená
posielam ti pozdrav,
tvoja hlávka zasnená
nože sa mi objav!

Už ťa vidím v diaľavách
s brieždiacim sa ránom
zory krásy na holiach
uspávané vánkom.

Chvíle slasti prežívam
keď obraz tvoj vidím
v duchu k tebe zalietam
v objatí sa cítim.

Len ty moja milená
vrúcne ma privíjaš,
láskou mojou kojená
slastným dychom dýchaš.

Karol Sapák:

Sväťme!

Tretí raz zdvihly zory novú clonu
a pozlátily naše bralá,
osudy naše do rúk vzala Mocnosť večná
a dvojkríž svieti do čias nekonečna.

V slobodnej vlasti srdce šťastím bije,
mier rozsieva sa sladko rodným poľom.
Už neroníme slzy od zármutku —
dobre je plesať v rodnom kútku!

Za rána, bratia, dajte hore hlavy,
veď slnko slobody sa vynorilo z viery.
Sme mládež, ktorá vlasť si chráni
a ktorá túži žiť len pod Tatrami.

II. tr. piar. gymn. v Trenčíne.

Mladým básnikom.

Básnik Pavol J. Hlbina v úvode svojho debutu píše: „Poéziu pokladám s abbé Brémondom za niečo posvätného a blízkeho modlitbe; poézia je kult života, krásy a tajomstva — kult Božstva.“ Veľmi málo básnikov má taký priamy vzťah k poézii. Azda veľký francúzsky génius a tulák Jean Arthus Rimbaud, Valéry, Claudel a tiež Jammes. Poézia to je najväčšie tajomstvo, prameň a útecha, radosť i bolesť. Poézia to je nevyčerpateľný zdroj múdrosti, prýštiaci z hĺbok, meditácie a mystiky básnikovej duše. Tvorenie je posvätné, tak ako i sama poézia, to nie je balast a zbytočné trieštenie síl, to je najvyšší stav možného prežitia, v ktorom básnik hnaný silou inšpirácie vydáva zo seba to, čo musí vydať, čo musí vyjsť na svetlo, aby bolo dôkazom nevšedného nástroja Vyššej moci, aby bolo dôkazom toho, že poézia nie je tápanie v neurčitu, aby bolo dôkazom toho, že **poézia je posvätná a tvorenie posvätenie.**

Mladí básnici — kamaráti, vám adresujem tieto slová. Vidím ako sa hýbete a snažíte niečo vytvoriť. Páčite sa mi, takí oduševnení šuhaji, len o to vás prosím, aby ste poéziu chápali tak, ako ju treba chápať Vžiť sa do nej! Dokážeme čosi veľkolepého, tak ako moji veľkí učitelia Paľko J. Hlbina a Rudko Dilong! S poéziou sa nezahrávajte. Ak píšete, vhĺbte sa do jej čarokrás v závratných chvíľach tvorenia, v ktorých neviete čo sa vedľa vás robí, lebo ste nadchnutí krásou a ste i ňou zranení. Ak nepíšete, tak ju milujete! Ona sa vám podáva celá... celučičká i s vôňou svojich priesvitných šiat, obrazov a lákadiel. A taká je — verte — najkrajšia.

Kamaráti, zaklínam vás pre posvätnosť poézie a slávnostné chvíle tvorenia, píšte len vtedy, keď ste inšpirovaní čímsi nadpozemským — Božským. Nepíšte vtedy, keď si pomyslíte, že je už načim dačo napísať, lebo ste už dávno nič nenapísali. Oj, to nie! Tak nič nedocielite, iba pokúšate a ubierate času pánom redaktorom.

Druhovia moji najmladší, končíme školský rok. Cez prázdniny študujte... študujte. Aby i z „Novej mládeže“ vychádzali básnici. Najprv „Nová mládež“ potom „Elán“, „Sl. Pohľady“ a iné.

Básnici sa ešte rodia — i medzi vami sú — len treba i študovať a čítať veľkých poétov.

Veselé prázdniny všetkým milencom mojej milej — Poézie — a všetkým vyznavačom skrytej krásy, všetkým mladým básnikom. **Marián Limbora.**

Pavol Ondráška:

Jar

Už zmizol kožuštek bielej zimy,
ľady sa lámu po krajine
a napĺňujú vodou rieky i bystriny,
valiac sa po doline.

A harmónia počasia jarného
už zaujala lampadu našich krás
a lúče pokryly zem slniečka teplého,
všade je pekne, pekný je čas.

Biele snežienky po horách už pučia
a modré fialky voňajú od lúky.
Po horách oslavy vtáci už zvučia,
všade počuť tóny, všade počuť zvuky.

O poézii a o básnikoch v Novej mládeži

Števo Blavan

Podľa výrokov najväčších básnikov, poézia je „donum gratis datum" — dar daný z milosti. Poézia je vtedy darom veľkým, ktorý nám dal Stvoriteľ, a ktorý mal vo svojom pláne už od samého začiatku, aby sme ním vyryli brázdu, aby sme neostávali len na povrchu, ale kopali hlboko v bani zeme a z jej bohatých útrob vynášali diamanty a drahokamy, ktoré by svojím leskom rozosvietily mysle všetkých ľudí. Básnik má vtedy vznešenú úlohu: povznášať duše do výšky, nad štíty obzorov, kde súdi Boh, alfa i omega, začiatok i koniec jeho tvorby. Ostatne ako každé umenie aj poézia ostáva tajomstvom, tajomstvom zdedeným v nespočetne dlhých generáciách všetkých vekov, ktoré poéziu a umenie netvorily, ale ju odkrývaly, pretože ich duch bol čistý a zformovaný dokonale. Technika a robustnosť básnikova je iná, než ako sa nám javí v iných odvetviach napríklad v próze, alebo v hudbe. Básnik padá i stúpa so slovom a v slove je všetko: pravda, krása, rytmus a prísna logika, ktorú, bohužiaľ, naše povojnové básnictvo z umenia vyradilo. A z tohoto zorného uhla môžme si i vysvetliť, prečo niektorí uznaní poéti dnes sú tak smrteľne neplodní a iní zas vydávajú sbierky a za sbierkami, jedna horšia od druhej, nevedia rozoznať pravdu od nepravdy a prikročiť k trvalej a hodnotnej práci je už neskoro. A čo je najcharakteristickejšie pre celú našu povojnovú literatúru je jej plytkosť, tak strašne zarážajúca plytkosť, ktorou kŕmili a ešte dodnes kŕmia zdravú slovenskú mládež.

Ako je pravda jedna, aj poézia je len jedna a nikdy nie dve! Poézia perenis aj jej lex aeterna platí vždycky. To znamená, že pravá báseň bude znieť vždycky tak čisto a tak plno o desať rokov, ako i o sto rokov, alebo po dlhých tisícročiach, keď už nás nebude, ale na našich dielach budú sa učiť a budú podľa umeleckých diel posudzovať našu vyspelosť ducha jeho kultúru.

Mladosť, vznešená mladosť charakterizovaná je snom a túžbou po činoch tak veľkorysých a tak odvážnych, že musíme sa zamyslieť nad tým, odkiaľ berieme tieto myšlienky, čo nás ženie k ich uskutočňovaniu, že vydržíme celé dni premýšľať o plánoch a o víťazstvách. Mladosť sa nemôže ináč definovať ako túžba po vyššom. A máme na to tisíce a tisíce prípadov a to nielen z radov básnikov, ale ešte viac z radov a z nepriehľadných šikov svätých.

Ak mám teraz povedať niekoľko slov o Vašich veršoch, verte mi, že to nie je bez rozpakov, a to už i preto, že niet medzi nami skoro vekových rozdielov. Chápem teraz i tú skutočnosť, že nebolo náhodné moje stretnutie s básnikom a s hlavným redaktorom s **M. J. Milovom,** v Národnom divadle, a že celkom nebolo náhodné, že sveril na mňa poéziu najmladších.

Čoho som sa najviac pridŕžal a čoho sa stále pridŕžam, to je staré právnické krédo, na ktorom sa odchovaly všetky kultúrne národy a to znie: Suum cuique tribuere. Každému dať toľko, koľko mu patrí, koľko mu podľa jeho príspevkov prináleží.

Druhý dôvod bol rozdiel vekový. Primána predsa nemôžem posudzovať tak, ako oktávana a naopak.

A tretí moment: kto ako poslal. Je to stará pravda, že kto nedbalo pošle príspevok do redakcie k uverejneniu, je vskutku nedbalý a na nič, je zlý, plný pravopisných chýb a súci len na oheň.

Medzi prvých poetov a prispievateľov Novej Mládeže patrí **Jožo Tieň.** Básnik svojho druhu, ktorý rástol na svahoch Malých Karpát a odkiaľ pozeral na široké roviny slovenského západu a preto ani niet divu, že tak neodolateľne zatúžil po ďalekých krajoch veľkého orientu. Jeho básne, uverejnené v tomto ročníku, sú životné a najmä „Pozdrav mŕtvej matke" je hrdým pomníkom, ktorý jej postavil básnik, čo je dôkazom, že Slovák vie si veľmi vážiť svojich najmilších. Z kvalitných básnikov, ktorí sa prerážajú aj do iných časopisov a novín, je sľubná trojica: Juľo Zborovjan, Víťazoslav Hečko, Mikuláš Krippel.

Zborovjan reprezentuje východ a reprezentuje ho dobre a pekne. Jeho básne majú formu a pôdorys, na ktorom bezpečne stavia a veríme, že vystaví na ňom stavbu dokonalú. Výstižne to vyslovil M. J. Milov slovami, „aby dožičil Boh vzrastu tejto sile a budeme sa tešiť ešte viac jej prejavu."

Víťazoslav Hečko je zo západu, z Trnavy. Hečko je typ ustálený, uzavretý a zemitý, ktorého nenadchne hocijaký -izmus. Jeho báseň „Vysvedčenie" je tichá spoveď básnikova k mŕtvej matke, ktorý sa žaluje, pretože nemôže vidieť jeho veľmi dobré vysvedčenie, za ktoré by ho iste pochválila. Hečko vedel a vie o svojej matke sladko-bôľne spievať, je to jeho najsilnejšia inšpiračná struna, ktorú ešte viac v budúcnosti rozladí do tých najjemnejších akordov lásky, ktoré zavznejú ticho a sladko.

Mikuláš Krippel je poet snivý, krehký, zaľúbený do hviezd, oblohy, oblakov, vtákov a mieri zrejmä k poetizmu, z ktorého asi veľa mať nebude. M. Krippel ľahko tvorí, s úľubou užíva anafor, ktoré sa zdajú tak teplé a snivé, že Krippel je nimi sám zachytený.

Vekove o niekoľko rokov mladších si zasluhujú pozornosť Boris Kocúr, Marián Limbora, Jurko Geravčan. Prví dvaja sa pekne ukázali aj v „Sborníku najmladších autorov", o ktorom je tiež treba povedať jasné a srozumiteľné slovo. Tak ako bol bez chrbtovej kosti nitriansky almanach „Žijeme", tak je i tento s určitými prednosťami, ale i ešte väčšími nevýhodami. Chlapci napíšu jednu, dve básničky, uplakané veršíky a už ich titulujú „najmladšími autormi". To by sme, ale vyzerali! Tak by bol zaraz na Slovensku každý autorom, veď už na ten ufňukaný veršík o sklamanej láske sa každý zmôže, a takýmito vecmi „Sborník" oplýva hojne. 45 takzvaaných autorov tam vôbec nemá čo robiť!

Boris Kocúr využíva techniky verša: Mornári silu do hrudi / slaboch sám sa odsúdi / až vlna člnok roztriešti / hoj silu do pästi. A treba poznamenať, že Boris Kocúr je najplodnejší prispievateľ, a že jeho verše sa stávajú mužské, hoci je ešte len dieťa.

Marián Limbora je typ Rilkeho a veľmi milo padne čítať takýto verš: Nestúpaj Kráľovná nôžky Ti popáli / dukátov lákavých zlatistý jas / sneh úbočia už... už obalí / volavka zaspieva posledný raz. Hľa aký krásny verš mladého srdca, ktoré je tiché a preto víťazí.

Za glorifikátora rodného domova by sme mohli nazvať **Jurka Geravčana,** ktorý je bezpochyby jeden z najsľubnejších, podobne ako aj **M. Zd. Bilena,** ktorý prichádza z poéziou intimity, jednoduchej prostoty a krásy.

Najviac junákov sa inšpirovalo národnými motívmi, z ktorých vynikol **Ernest Petrík** so svojou bojovnosťou a smelosťou, vedľa neho by sme mohli postaviť **Rudolfa Hôrku, Pejku, Oravského, Javorčíka Šedáka, Miloša Krnu Ľupčianskeho, Šelingera, Brezu, Zidnického, Slováka, Vadovického, Soterisa, Rudňanského, Porubského, Vladimíra Šujanského, Čunderlíka, Andrejova, Palla atď.**

Celkom do iných oblastí začrel **Miloš Vlastiľub,** ktorý ospieval svoju sestričku. V jeho básniach je čosi „Z balady ex voto o jednej umierajúcej". Naposledy nám ostaly poetky, z ktorých azda čosi bude a iné zas spoznajú, že písať o čiernych neskutočných očiach, o boľavých kvetoch, o mesiačku a hebkých vláskoch je vecou viac než odbavenou. Vývin očakávame od **Hany M., Angely Rinkovej, Rennerovej, Gamy, Skopalovej** a iných. Potrebujeme objaviť nový talent aj medzi háemistami. Literárny kritik Dr. J. E. Bor napísal, že za každým veľkým zjavom, vodcom, umelcom, štátnikom sa skrýva hrdinka matka. Hej, matka a matky sú hrdinkami, ktoré vychovávajú smelých a odvážnych hrdinov a čisté a nevinné hrdinky! Matky môžu byť aj poetkami.

Boli, sú a budú veľké poetky ako grécka **Sapho,** nemecká konvertitka **Gertruda von le Fort,** alebo Nórka poetka **Sigrid Undsetová.**

A ešte aké diela čítať?

Zo slovenskej literatúry je to jediný **Ján Hollý,** najväčší básnik zo všetkých slovanských národov, ktorého môžme postaviť vedľa **Homéra, Vergilia a Danteho.** Nebojte sa jeho poézie, že je ťažká, hej, je až príliš ťažká, ale krásna a životodarná a keby ste nič v živote neprečítali len Hollého, tak ste veľa vykonali. Ján Hollý je taký robustný básnik, že miestami sa mi zdá, že dominuje aj nad samým Homérom. Ján Hollý stačil a stačí na všetky —izmy a pod—izmy, čo už v akejkoľvek forme sa k nám dostaly, lebo naše moderné umenie ako ho reprezentuje určitá skupina ľudí nestojí ani za toľko, aby sme ho zbalili a vyhodili do povetria. Čítajte a študujte Hollého a najdete v ňom všetko: seba, druhých, lásku a nenávisť a slovenskosť, rýdzu originálnu slovanskosť. Čítajte i Danteho, najväčšieho básnika kresťanského stredoveku a obdivujte jeho lásku k Beatrice Portinari i s fiasolskými hájmi, odkiaľ pozdravovali vody a vlny Arna. I čistunký Vergilius i jeho anima candida je nesmrteľná. A kráľ básnikov Homér, je tiež prístupný, lenže k tomu treba silnej vôle a zdravého ducha.

Svoradov, 29. mája 1941.

MOZAIKA

Podnikové časopisy vydáva v Ríši asi 500 firiem a ich celkový náklad činí asi 4,000.000 výtlačkov.

Poézia a reklama. Český básnik František Halas napísal v úvodnom článku časopisu Reklub okrem iného toto: „Do reklamy by mali byť pozvaní básnici. Už dávno predsa nežijú vo vežiach zo slonovej kosti! Výsledok by iste prekvapil. Malo by sa využiť remeselných schopností básnikov i fantázie, ktorá je ich vlastným lénom. Odstránilo by sa tým mnoho nechutností. Novosť a zase novosť pohľadov, charakteristiky, slova, večné omladzovanie by tu malo byť náborovým heslom. Oddalo by sa nechať básnikov súťažiť na tú i onú vec a nájsť tak prijateľnú formu spolupráce.“

Inzeráty v ruských časopisoch v Moskve tešia sa neobyčajnej pozornosti. Inzerujú sa programy divadiel a biografov, otvorenie štátneho obchodu, alebo kde sa predávajú jednotlivé predmety. Zvláštnosťou ruských inzercií sú oznámenia doktorských dizertácií, v ktorých kandidát vo verejnej rozprave musí obhajovať svoj názor proti dvom protivníkom. Udávané bývajú tematá rozpravy a miestnosť, kde sa koná.

Kalkulátor sadzby. Mr. Clason v Chicagu vynašiel kalkulátor, podľa ktorého možno presne vypočítať, koľko miesta zaujme na stroji napísaný text po svojom vysadení. Kalkulátor pozostáva z dvoch tabuliek a ukazovateľa.

Zapaľovač v ceruzke. Dlhé roky bývala na konci ceruzky guma. Dnes sa, pravda, v kanceláriách menej gumuje a viac fajčí, preto nie div, že je ochotne prijímaná ceruzka, ktorá má na konci skrytý zapaľovač. Ceruzka môže byť zlatá, strieborná, chromovaná atď.

Pudrenka s osvetlením. Ak sa otvorí pudrenka, samočinne sa v nej rozsvieti žiarovka. Bateria i žiarovka sú skryté pod zrkadlom. Keď sa zavrie pudrenka, samočinne zhasne i žiarovka. Ktorému dievčaťu by sa to neľúbilo?

Boris Kocúr:

Pieseň chlapca.

Ja srdce svoje našiel som
na lúke medzi kvetmi,
keď slnce pieseň spievalo,
do trávy lúče skládalo
a ja som na to hľadel
s naivným úsmevom na tvári.

A lúka šíra, zelená
sa vkrádala mi v oči;
i les, čo obďaleč
si rany pri potoku hojil,
mi dačo svojej piesne zelenej
sám do rúk skrojil,
a že som nevládal to v rukách udržať,
dal som to srdcu do daru,
bo srdce chlapecké unesie celý svet.

A stál som nad tou piesňou tichou, zelenou,
a v hrudi mi bilo nové srdce,
a ľahké bolo, ľahúčke,
hoc' pozná všetky pesničky,
veď vždy si ich šepoce,
a ja to cítim, poznávam,
že i slnce mi doň dačo dalo,
keď sa s ním v tráve hralo;
jeho pieseň najmocnejšie bije
a dáva rytmus ostatným.

Ja srdce svoje našiel som
na lúke medzi kvetmi,
keď slnce pieseň spievalo,
do trávy lúče skládalo
a ja som na to hľadel
s naivným úsmevom na tvári.

Treba využiť príležitosť!

Chceš ísť zadarmo do tábora? Každý majiteľ „Kalendára HM“ na rok 1940-41 mal právo zúčastniť sa na žrebovaní podľa podmienok, ktoré nájdete na modrých stranách Kalendára. Tieto podmienky sú veľmi výhodné: Byť majiteľom Kalendára HM 1940-41, oznámiť, že sa chce zúčastniť na žrebovaní, v krátkom liste opísať, ako sa koná u nich háemistická práca, byť registrovaný na rok 1941, potvrdenie vodcu čaty.

To sú podmienky a vyhrať možno tri ceny: 1. Bezplatný 3-týždňový pobyt v niektorom tábore HM, 2. 2-týždňový bezplatný pobyt a 3. 10-dňový pobyt v tábore.

Pozor! Pozor! Termín prihlášok na žrebovanie predlžujeme do konca mesiaca júna 1941, a to preto, lebo na termín v Kalendári udaný nemohli ste sa prihlásiť, nakoľko pre veľký nával nebola vybavená vaša registrácia.

Chceš vyhrať knihy našich básnikov? Pozri sa na 110. stranu „Kalendára HM“ na rok 1940-41. Tam máš podmienky druhej výhodnej súťaže Kalendára. Na mnohých stranách kalendára sú ďalšie vysvetlenia. Aj lehotu tejto súťaže predlžujeme do konca mesiaca júna 1941, pre vyššie označenú príčinu.

Upozornenie pre tých, ktorí už poslali ústrižok súťaži. Pripomíname, že podmienky musia byť presne zadržané, takže chybne vystavené ústrižky pri žrebovaní nepridu do úvahy. Zvlášte odpovede na dotazy ohľadom týchto dvoch súťaží nedávame, preto ich ani neurgujte. Poznamenávame, že doteraz sa len veľmi málo majiteľov Kalendára prihlásilo, takže bezpodmienečne čakáme prihlášky.

Tým, ktorý Kalendár ešte nemajú. Na šťastie „Háemista“ (Háemista nákupné a predajné družstvo HM, Bratislava, Nám. A. Hlinku č. 13) má ešte na sklade niekoľko sto Kalendárov, ktoré si ešte môžete objednať. Cenu Kalendára snižujeme na 5 Ks, ak si ho objednáte do 15. júna. Kalendár má 80 strán a bohat ýobsah, ako viete. O jeho praktičnosti a bohatej ilustrácii môžete byť presvedčení! Už chystáme aj nový Kalendár na rok 1941-42 (1. roč.), ktorý bude ešte zaujímavejší, ako prvé dva ročníky.

Objednajte si Kalendár hneď, a využite príležitosti, ktoré vám on poskytuje!

Na poľovačke

ĽUDO MOLČAN.

Je streda, odpoludnie.

Pred školou hovorí Milan priateľovi:

„V noci pôjdeme s oteckom na čakanú. Poď i ty s nami!“

Jankovi sa oči zalesknú, potom ale zosmutnie i hovorí: „Kto vie, či by ma pustili naši . . . ?“

Ale rodičia privolili. Veď bude pod ochranou pána riaditeľa, Milanovho otecka.

V noci Janko málo spal. O druhej ho už mamička budila. Vyskočil z postele, niečo pojedol a už ponáhľa k priateľovi.

Milan ho radostne víta. O chvíľu vychádza z izby aj pán riaditeľ s puškou na pleci. Hneď sa vydajú na cestu.

Na ulici ich zahalí ešte tma. Noc je chladná, ale chlapcom nie je zima.

Opustili posledné domy mesta a úzka poľná cesta ich viedla k tmavému ihličnatému lesu a odtiaľ k vysokému sedlu pohoria. Vzduch stáva sa stále ostrejším a vysoký les mení tvárnosť. Stromy rastú viac do šírky, dlhými konármi plazia sa nad zemou, aby sa chránily proti studeným severným vetrom.

Pred našimi poľovníkmi sa rozprestiera malá horská lúčka. Usalašia sa na nej pod košatým stromom. Deti sa pozakrúcajú do teplých prikrývok; len oči im sviatia. Otecko si sadol opodiaľ na vyčnievajúci peň stromu a bedlivo pozoroval okolie. Najprv im ale prikázal, aby zachovaly najväčšie ticho.

Svitá. Ranné hmly, ktoré dosiaľ všetko zakrývaly, začínajú rednúť. Svetla pribúda. Obloha na východe mení farbu na jasnoružovú. Na obrysoch hôr objaví sa razom slnko a jeho jasavé lúče do zlata odejú končiare . . .

Janko trnie údivom.

Natoľko sa zahľadel na tento zázrak prírody, že sa striasol, keď mu priateľ zašepkal:

„Pozri, tam dolu na lúčke . . . !“

Janko zprvu nechápe nič. Celkom zabudol, načo sem prišli . . . Oči sa mu ale rozšíria nad obrázkom, ktorý vidí . .

Na druhom konci lúčky pohybuje sa niekoľko zvierat, aké ešte nikdy nevidel! . . . Ale ba, už ich niekde videl . . . ! Áno, už vie! Sú to srnky! Také isté srnky, aké videl na obraze! . . .

Na okraji lúčky stojí urastený srnec. Je akýsi nepokojný. Napnute hľadí jedným smerom . . . O niečo ďalej pasie sa krásna srna. Okolo nej poskakujú mladé . . . Sú nežné, milé . . . ! Ako sa tešia životu, slobode . . . . !

Treskol strašný výstrel. Jankovi zahučalo v ušiach. Nevedel si uvedomiť, čo sa stalo. Všade plno dymu. Jeho oči hľadajú obrázok, ktorému sa tak tešil. Ale darmo ho hľadá, lúčka je prázdna! Zdá sa, ako by všetko bol iba krásny sen. Či predsa . . . ? Ako by niečo ležalo v tráve . . . ?

Milan vyskočil, strhol i Janka — a už boli na lúčke. Prichádza aj Milanov otec.

Jankovi sa zastavuje dych, keď vidí v tráve ležať srnca, ktorý ešte pred chvíľou tak hrdo stál na tomto mieste... Zviera sa svíja v smrteľných kŕčoch...! Janko sa trasie na celom tele. Najradšej by zaplakal! . . . Darmo budú čakať srnčiatka — srnec už nikdy nepríde...! Oči Jankovi sa zakalia, keď vidí, ako zviera naposledy dvíha hlavu, ako by sa lúčilo s krajom, ktorý mu bol dosiaľ verným priateľom a ochrancom . . . Hlava klesá, aby sa viac nezdvihla . . . Tu uvidel Janko v dohasínajúcich očiach srnca slzy, aké už niekedy videl . . . !

A vtedy urobil si veľký sľub, že nikdy nevezme do ruky zbraň . . .

HLAS LESA

Prázdniny sú predo dvermi. Naši háemisti sa rozpŕchnu po celej ploche Slovenska a všade, kde si postavia dočasné dediny — tábory, živo bude prúdiť vo vzduchu slovenská zástava. Krása a bohatstvo našich lesov mĺčky bude poučovať nové slovenské dievčatá a chlapcov a presvedčí ich, že je hodno pracovať a obetovať sa za túto zem. Mnohí, básnicky naladení, budú písať oslavné básne, maliari budú zvečňovať krásne partie a hudobníci budú z inštrumentov vyvolávať najkrajšie piesne. Predpokladáme, že členovia HM využijú leta a hôr vo svoj prospech. Predpokladáme aj iné, a to,

že nebude miestneho veliteľstva, ktoré by neusporiadalo tábor orlov, junákov alebo osadu tatraniek a diev. Každý tábor musí byť osobytný (nie ako v minulosti orli a junáci spolu) a musí byť úradne schválený. Hlavné veliteľstvo HM usporiada kurzy pre vodcov orlov a pre vodcov junákov, podobne aj pre vodkyne tatraniek a diev. Sledujte podrobné informácie o tomto v rozhlase, v zprávach pre HM, v denníkoch (Slovák, Slovenská pravda, Gardista, Slovenská politika a Slovenská Sloboda) a v Zprávach HVHM a hláste sa do kurzov. Ešte vždy máme málo dobrých vodcov HM. Aj starší bratia a sestry sa môžu zúčastniť týchto kurzov a vodcovských škôl. Podmienky budú mierne a ľahko prístupné.

Očakávame, že sa v kurzoch a vodcovských školách stretneme s mnohými novými bratmi a sestrami a že sa utvrdí naša spolupráca pre väčší výkon a plnší program orlov, junákov, tatraniek a diev.

Do videnia na táboroch, kurzoch a vo vodcovskej škole HM!

PRÁCE Z DREVA

Fr. Černaj, OVHM Mýtna

Najčastejším materiálom pre ručné práce je drevo. Stretáme sa s ním všade. Doma i na táboroch je nám poruke a preto sa k nemu radi uchyľujeme. Výhodou u dreva je, že sa dá tiež pomerne ľahko spracovať, len je treba vedieť voliť vhodné drevo, aby sme dosiahli dobrého výsledku. Iné drevo hodí sa napr. k vyrezávaniu hlavičiek, iné na výrobu luku, iné na šípy atď.

Avšak nielen drevo samé, ale aj kôra a lyko sú veľmi dobrým materiálom pre ručné práce a možno z nich zhotoviť pekné a vkusné veci.

Uvediem tu krátke rozdelenie driev stromov u nás najznámejších, vzhľadom na to, k čomu sa hodia.

Lipové drevo hodí sa veľmi dobre k vyrezávaniu hlavičiek, bábiek, sošiek, lebo je mäkké a ľahko sa spracuje. Veľmi dobre sa hodí tiež na vyrezávanie totemu pre čatu. Okrem toho z lipového lyka môžeme spraviť pekné košíčky, upliesť skriňky, alebo kvetináče na verandu.

Z brezy sú pekné rámčeky, lavice do záhrady, stolce, stolíky, model srubu, ktorého kryt môže byť z brezovej kôry, zariadenie srubu, stojany na kvetiny, stojany na knihy, vešiak na šaty, vtáčie búdky, pobité šiškami alebo kôrou. Breza sa spracováva aj s kôrou. Z brezovej kôry spravíme nádoby podľa indiánskeho spôsobu, skriňky na malé predmety, používame ju ako úkrytu na búdky a pod. Práce z brezy sú veľmi pekné, lebo dobre pôsobí biela brezová kôra.

Vŕbové prúty hodia sa na výrobu košíkov, na pletenec (korbáč), dobrá je z nich tiež táborová posteľ. Z hrubších vetví sa môžu spraviť stojany na kvety.

Lieska sa hodí k prácam košikárskym. Z prútov sú dobré šípy. Robia sa z nej tiež orolské palice, lebo je pevná a pružná.

Jasan a javor sú dobré na výrobu lukov a šípov. Tenké doštičky užívajú sa s obľubou na vypilovanie ozdobných predmetov.

Z hrabového dreva sú veľmi silné topôrky do sekier.

Stromy ihličnaté, zvlášť jedľa a smrek, sa s obľubou používajú na táborové stavby. Z jedľového dreva robia sa tiež šípy, z tenkých tyčiek spravíme model aeroplánu, konštrukciu vzducholodi a pod.

Prierezy hrubších stromov šikmo spílené, vyleštené, zapolitúrované, sú peknou ozdobou klubovne.

Jarabie a hloh majú veľmi pružné drevo, vhodné pre výrobu lukov. Podobne aj tis, ale ten je u nás vzácny.

Z bukových doštičiek spravíme vývesnú skrinku. Je načervenalá a pekná je z neho i skriňka pre lieky klubovne.

Z debien zhotovíme si zariadenie pre klubovňu: stôl, kreslá, lavice, skrinku na potreby prvej pomoci, vývesnú skrinku a pod.

Nemienil som tu vymenovať všetko, čo sa dá vyrobiť z dreva, uviedol som len príklady. Chlapci nech si sami vymyslia, čo by ešte mohli spraviť. Tu majú široké pole pre uplatnenie svojej vynaliezavosti.

Háemista miluje prírodu — nepoľuje puškou, ale fotografickým aparátom. Pokúste sa o takýto úlovok.

Rudolf Horka:

Jarné obrazy.

I.

Už kráča zas kráľovná jara
údolím, v sukničkách zelených,
rozdáva kvietky do pohára,
rosa jej kvapká z očiek zperlených.

Slávici spevom ju vítajú,
príroda radosťou už plesá,
konáre pukmi jar hlásajú
— rodná zem v náruč jej klesá.

II.

Už začínajú stromy kvitnúť
Ach, tu je jaro prekrásne
Povieva vetrík v hrách a sne.

Zakvitly verše jarné
Rumencom ružovým na tvári
Ztopil sa srdca žiaľ
V pramienok radostí a šťastia.

V. gymn. Nitra.

JÁN FACUNA

RUŽOMBEROK

V peknom kraji, ovrúbenom samým horstvom v západnom kúte liptovskej kotliny, rozkladá sa malebne položené mesto Ružomberok.

Ružomberok vyznačuje sa mnohými zaujímavými budovami, krásnymi troma kostolmi a mnohými školami. V priemysle zastupuje popredné miesto, sú tu mnohé továrne ako: textilka, železiareň, továreň na celulózu, zápalkáreň, papiereň, handáreň a iné, ktoré umožňujú mnohým ľuďom zárobok a tak prispievajú k rozvoju a k rozkvetu mesta.

Nad mestom vypína sa hrad Likava, ktorý je pamätný tým, že v ňom bol uväznený Jánošík.

Ružomberok stal sa srdcom nielen Liptova, ale i celého Slovenska, lebo v Ružomberku žil a pracoval nesmrteľný vodca slovenského národa Andrej Hlinka, ktorý odpočíva v nedávno postavenom, slovenským mramorom vykladanom mauzoleu. Hlinka dal Ružomberku svoju prácu a svoj život, dal mu pevné základy, na ktorých treba ďalej budovať.

Preto pracujme na ďalšom vybudovaní nášho slávneho pekného slovenského mesta, lebo tak slúžime najlepšie nášmu národu a štátu!

Čo budeme robiť v tábore?

Bratia, v letných táboroch zhotovte si šachové figúrky a šachovnicu. Šach je pekná spoločenská hra, ktorou sa príjemne pobavíte a ktorá vám zbystruje vtip i vynaliezavosť.

Prv, než začnete pracovať, preštudujte si dobre celý postup práce a prezrite si dobre obrázky. Vodca družiny rozdelí prácu členom družiny tak, že každý zhotoví niečo iné, jeden šachovnicu, druhý kone, tretí veže atď.

Šachové figúrky.

Figuriek je 32 a to 16 pešiakov, 4 strelci, 4 kone, 4 veže, 2 králi a 2 kráľovné.

Materiál: Drevo (najlepšie lipové), tuš, lepidlo a živičný lak.

Nástroje: Ostrý nožík, pílka, sklený papier a meradlo (cm).

Najprv zhotovte pešiakov (obr. D):

1. Pripravte si kus dreva na hranolovitý tvar s rozmermi 2×2 cm, dĺžka asi 50 cm (viď obrázok A)!
2. Ohlaďte túto tyč skleným papierom!
3. Namerajte na ňu 16-krát 2 cm (obr. A)!
4. Pílkou rozrežte na 16 kociek, ktorých hrany sú po 2 cm.
5. Podľa obrázkov B, C, D vyrežte z každej kocky ihlance. To budú pešiaci. Môžete urobiť pešiakov aj iného tvaru.

Strelcov urobíte takto (obr. G):

1. Zo zbytku tyče (obr. A) odrežete 4 hranolky, ktorých dĺžka je po 4½ cm!
2. Vyrežte z týchto hranolkov ihlance podľa obrázku E!
3. Vyrežte osobitne malé guličky, ktoré majú priemer 1 cm (viď obr. F) s malým čapom (1 cm).
4. Uprostred menších základien ihlancov vyvŕtajte 1 cm hlboké otvory a sem zasaďte a zalepte malé guličky (obr. G).
5. Očistite strelcov sklenným papierom!

Kone (obr. K):

1. Pripravte si ako predtým tyč 2× 2 cm ľubovoľne dlhú (viď obr. A).
2. Odrežte z nej 4 hranolky po 1½ cm na podstavčeky koní (obr. H) a navŕtajte do nich dierky (obr. H, d).
3. Pripravte si 4 dostičky 4 cm vysoké, 2 cm široké a 1 cm silné, ohobľujte ich a nakreslite na ne hlavičky koní (obr. J) a 1 cm-ový čap (č).
4. Potom vyrežete hlavičky s čapom a vyskúšajte, či čap vojde do otvoru d (obr. H).
5. Očistite hlavičku koníka a zaglejujte ju do podstavčeka (obr. K).

Veže (obr. L):

1. Namerajte na tyč 2×2 cm (obr. A) štyrikrát po 3 cm a odrežte z nej 4 hranolky!
2. Nožíkom vyrežte z nich 4 veže podľa obr. L. Hlavičku veže vyrežte buď vlasovou pílkou alebo vyseknite úzkym dlátom!

Králi — kráľovné (obr. M, N):

1. Z tyče 2×2 cm (obr. A) odrežte 4 hranolky po 6 cm.
2. Nožíkom vyrežte z nich 4 figúrky, ako vidíte na obrázku M.
3. Zhotovte 2 guľôčky (ako pri strelcoch) a zasaďte do vyvŕtaných dier dvoch figuriek (obr. N).

Šachovnica (obr. O):

1. Zaopatrite si lepenku (lepšie preglejky) a vyrežte z nej štvorec 22 ×22 cm!
2. Namerajte od krajov po 1 cm a narysujte do lepenky štvorec 20×20 centimetrov.
3. Namerajte na každú stranu štvorca po 2½ cm a narysujte štvorcovú sieť (64 štvorčekov).
4. Tušom zamaľujte striedavo štvorčeky (podľa obr. O).

Zafarbenie figuriek:

Polovičný počet figuriek, t. j. 8 pešiakov, 2 strelcov, 2 kone, 2 veže, 1 kráľa a 1 kráľovnú zafarbite tušom.

Lakovanie:

Šachovnicu a všetky figúrky môžete zalakovať, aby boly aj krajšie aj trvanlivejšie. K lakovaniu použite živičný lak!

Usporiadajte medzidružinové, potom medzičatové preteky v šachu! D. H.

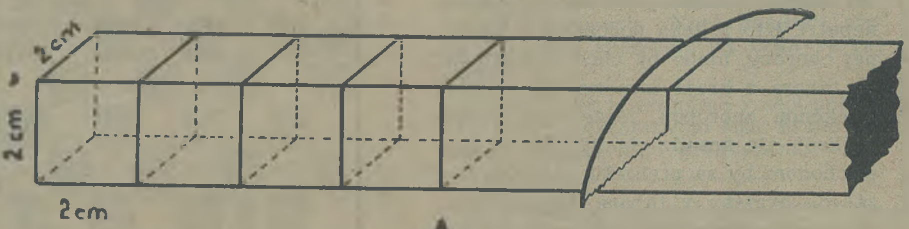

A

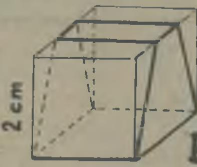

B

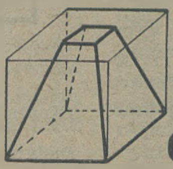

C

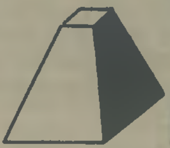

D

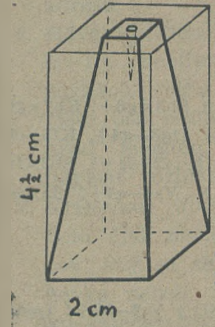

E

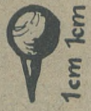

F

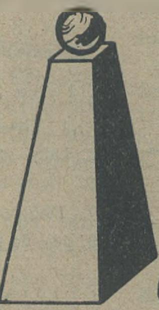

G

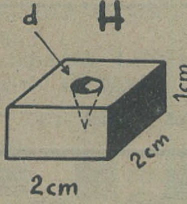

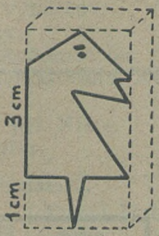

J

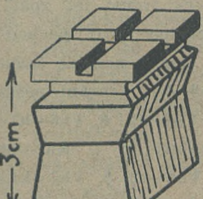

L

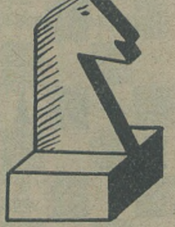

K

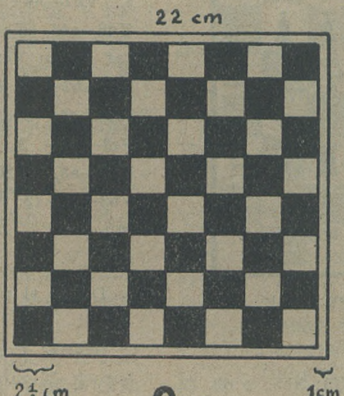

O

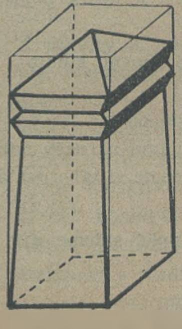

M

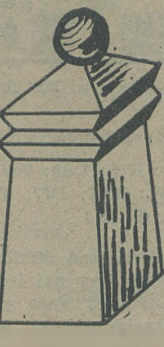

N

FERKO ŠELINGER:

Zaleťte túžby...

Zaleťte túžby v neznáme kraje
bozkajte zlaté lúče úsmevom
kde lásky vrelej velebná hra je
kde mladosť spieva večnú pieseň snov.

Zaleťte túžby za krásou jara
za vánkom ticha do šera lesa
nech zas sa vráti spomienka jará
keď v mojom srdci zvečerie sa.

MUC. P. J. HOLLY, ref. soc.-zdrav. odb. HVHM

Zdravotníctvo a hygiena v tábore

Každý návštevník tábora odnáša si spomienky naň, a sú to vždy spomienky dobré, ktoré sú charakterizované uspokojujúcim pocitom družného života v práci, vzorným poriadkom, ukáznenosťou a veselosťou vlastnou Hlinkovej mládeži.

Zo všetkých dojmov azda najmocnejšie pôsobí úhľadnosť a čistota, ktorá panuje ako v tábore samom, tak v jeho okolí.

Starostlivosť s tejto stránky preberá hygiena v tábore. Pod týmto názvom nerozumieme ani lieky, ani obväzy, ktoré sú v tábore tiež nezbytné, ale táborová hygiena je vlastne praktickou skúškou každého Háemistu, v ktorej skúške sa ukáže, či škola výchovy, cez ktorú prešiel, nebola márna.

Systematickou výchovou sú chlapci vedení k tomu, aby vedeli oceniť krásu prírody, rozličnými hrami sa v nich zošľachťuje cit bratskosti a duch národný, a metodickou telovýchovou je postarané aj o otuženie ich tela. Dobrý vodca však do svojho výchovného programu zaraďuje aj prednášky o hygiene, ktorá sa v praxi uplatní pri táborení. Odborné prednášky o poskytnutí prvej pomoci a výcvik samaritánov nepatrí do jeho pôsobnosti vodcovskej, ale všeobecné pravidlá hygieny sa musia ústami vodcu stále a stále vštepovať do našej mládeže. Mnohým sa zdá, že azda nie sú povolaní k odborným, učeným prednáškami. Majú pravdu, veď to ani od nich nikto nežiada. Táborová hygiena sa po slovensky dá vyjadriť jednoduchšie: poriadok a čistota v tábore.

V tábore HM nesmie byť pohodené nijaké sklo, nemajú byť okolo stanov rozhádzané konáre a raždie, za stanmi nesmie byť skladište nepotrebných harabúrd a papierov. Okolo prameňov pitnej vody sa musí udržovať čo najväčšia čistota, aby sa predišlo mnohým nepríjemnostiam, ba aj chorobám.

Stany nemajú byť skladišťom zbytočnej zásoby salámov, slaninky a podobných vecí, ktoré sa ľahko kazia. Ranná prehliadka stanov nemá byť postrachom ale kamarátskou návštevou.

A čo sa táboriaceho Háemistu týka, má vedieť, že chorý človek do tábora nepatrí. Kto je teda podozrivý z infekčnej choroby, alebo by chcel pricestovať do tábora z kraja zamoreného nejakou infekčnou chorobou, nieže nech radšej nechodí, ale **nesmie** chodiť, lebo svojím príchodom by sa prehrešil proti hlavnej zásade hygieny v tábore. Účastník tábora má povinnosť už aj z profylaktických dôvodov chrániť sa na ceste nemierneho pitia vody, limonády a pod., ako aj jedenia salámy a tučných údenín, ktoré sa najmä v letných časoch rýchlo kazia a nesú v zápätí veľmi nepríjemné následky.

Ako z uvedeného vyplýva, táborová hygiéna je veľmi nenáročná. Nič od nikoho nežiada, len čistotu, poriadok a svedomitosť.

> **„Uvedomujeme si, že slovenský vidiek je zdrojom zdravia národa nielen v mestách, ale i po dedinách chceme spoznať slovenské talenty, chceme im pomôcť napredovať a povzniesť sa na medzinárodnú úroveň, aby nová slovenská mládež takto dôstojne reprezentovala novú, do života vstupujúcu generáciu — tak budúci slovenský národ."**
>
> Alojz Macek,
> hlavný veliteľ HM.

* * *

ŠACHOVÝ KÚTIK

Vedie: K. Dubecký, Gbely.

V našom poslednom kútiku pred prázdninami prinášam vám troška zábavného i poučného šachu.

1. Úloha, v ktorej sú všetky kroky vynútené. Biely až 9. krokom matí, preto dostala úloha meno:

„Nesmrteľná". (Šach. t.)

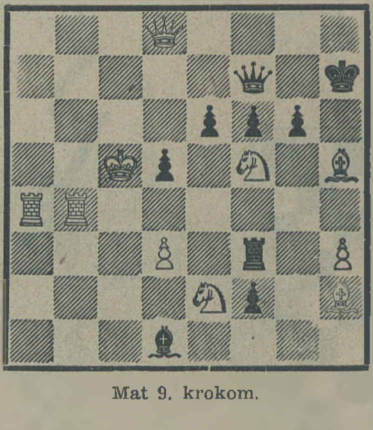

Mat 9. krokom.

(Kontrolná notácia:

Biely: Kc5; Dd8; Va4, b4; Jf5; Sh5; p:d3, f2.
Čierny: Kh7; Df7; Vf3; Je2; Sd1, h2; p:d5, e6, f6, g6.)

2. Priložená štúdia je známym dielom E. Laskera. Je v nej jedinečným spôsobom znázornený boj veže proti veži. Všimnite si zvláštneho pochodu bielej veže.

Dr. E. Lasker (1890).

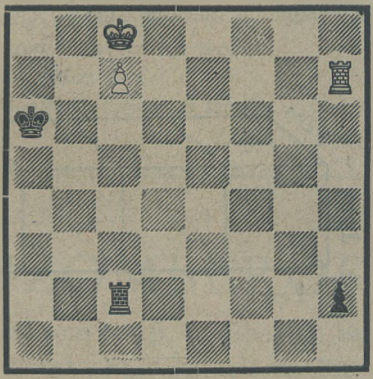

Biely vyhrá.

(Kontrolná notácia:

Biely: Kc8, Vh7, p:c7.
Čierny: Ka6, Vc2, p:h2.)

Riešenia:

Úloha:

1. Vb4—b7! Df7×b7. 2. Sh5×g6+! Kh7×g6. 3. Dd8—g8+! Kg6×f5. 4. Dg8—g4+, Kf5—e5. 5. Dg4—h5+, Vf3—f5. 6. f2—f4+! Sh2×f4. 7. Dh5×e2+! Sa1×e2. 8. Va4—e4+! d5×e4. 9. d3—d4 mat.

Štúdia:

1. Kc8—b8! (hrozí c8D!) **Vc2—b2+!** (jediné!) **2. Kb8—a8, Vb2—c2** (musí ísť zpät!). **3. Vh7—h6+!** (veža začína svoj pochod!) **Ka6—a5!** (Kb5??, lebo čierny nemôže šachovať vežou Vc2!) **4. Ka8—b7!** (chráni pešca) **Vc2—b2+. 5. Kb7—a7!! Vb2—c2! 6. Vh6—h5+, Ka5—a4** (kroky sa opakujú!). **7. Ka7—b6! Vc2—b2+. 8. Kb6—a6, Vb2—c2. 9. Vh5—h4+, Ka4—a3. 10. Ka6—b6, Vc2—b2+. 11. Kb6—a5!! Vb2—c2. 12. Vh4—h3+, Ka3—a2** (nemôže na inú líniu!). **13. Vh3×h2!!** a vyhrá bojom D proti V.

Dobre si pozrite túto poučnú štúdiu!

Bratia! Čoskoro sa sídeme na letných táboroch. Nezabúdajte ani tam na našu milú a poučnú zábavu. Usporiadajte si táborové preteky!

Po prázdninách sa opäť sídeme pri šachovnici.

Na stráž!

Náš I. autorský hádankársko-krížovkársky súbeh o ceny

Vedie Jožo Sninčák

Veľký záujem o krížovky a hádanky v časopise „Nová mládež“ najmä počas veľkej súťaže o ceny dal podnet k iným novým súbehom. Teraz vypisujeme prvý autorský hádankársko-krížovkársky súbeh o ceny. Hľadáme najlepšieho hádankára-krížovkára autora v prvom našom súbehu v časopise „Nová mládež“.

Podmienky:

1. Súbeh sa začína týmto číslom a končí 31. júla t. r. Práce, došlé po tomto termíne budú vylúčené zo súťaže.
2. Súbehu sa môžu zúčastniť len členovia HM. Ku krížovkám a hádankám treba pripojiť potvrdenie miestneho vodcu, že účastník je členom HM.
3. Na súbeh možno zaslať krížovky (najmenej dve) alebo hádanky (aspoň desať) alebo krížovky aj hádanky.
4. Práce majú byť pôvodné, doteraz neuverejnené.
5. Súbeh je anonymný. Každý účastník má zaslať hádanky v obálke s heslom bez podpisu. V druhej obálke, vloženej v liste, treba udať heslo, pod ktorým sa zúčastňujete súbehu. Nezabudnúť na presnú adresu.
6. Hádanky alebo krížovky píšte každú na osobitnom papieri. Pri krížovkách treba nakresliť krížovku čisto bez rozlúštenia a pritom napísať legendu, na druhom papieri napísať rozlúštenie.
7. Krížovku upravte tak, aby tam bolo čím menej prázdnych štvorcov, aby sa slová spájaly, aby krížovka nebola rozdelená na niekoľko samostatných krížoviek.
8. Tajničky nech sú volené z nášho hnutia, zo slovenského života, z básní, citátov, porekadiel, prísloví atď.
9. Pri hádankách treba napísať aj rozlúštenie.
10. Na obálku napište „križ.-hádankársky súbeh“.
11. Pri posudzovaní a hodnotení hádaniek a krížoviek rozhoduje počet a akosť.
12. Krížovky a hádanky posúdia členovia redakcie časopisu „Nová mládež“.
13. Kto dosiahne najväčší počet bodov, získa titul najlepšieho krížovkára alebo hádankára v našom časopise.
14. Desať najlepších účastníkov odmeníme hodnotnými cenami.
15. Príspevky zasielajte na adresu redakcie časopisu „Nová mládež“, Bratislava, HVHM.

Pre účastníkov prvého autorského turnaja o ceny sú určené tieto odmeny:

1. cena: Letná uniforma HM v hodnote 140 Ks.
2. cena: Košeľa HM v hodnote 75 Ks.
3. cena: Dohoda HM v hodnote 40 Ks.
4. cena: Čiapka HM v hodnote 25 Ks.
5.—7. cena: Hodnotné knihy po 20 Ks.
8.—10. cena: Predplatné časopisu „Nová mládež“ na rok 1941—42 (jeden ročník) po 10.— Ks.

POZOR! V septembrovom čísle vypíšeme veľkú krížovkársku súťaž o ceny! Každý druhý účastník lúštiteľskej súťaže vyhráva. Nezabudnite si včas obstarať náš časopis „Nová mládež“, aby ste sa mohli zúčastniť na tejto veľkej súťaži.

Soznam cien uverejníme v septembrovom alebo v októbrovom čísle nášho časopisu. Budete milo prekvapení.

Upozornenie. Upozorňujeme výhercov z Bratislavy a okolia, ktorí ešte neprevzali im patriace výhry, aby tak urobili čím skôr na Hlavnom veliteľstve HM od 7.—14. hod. každodenne. Všetci, ktorí vyhrali predplatné časopisu „Nová mládež“, budú dostávať budúci celý ročník časopisu zadarmo. Preto si ho objednajte a odvolajte sa na to, že ste vyhrali predplatné na časopis. Administrácia si to zaznačí a budete mať predplatné v poriadku.

Z účastníkov veľkonočnej súťaže vyžrebovali sme týchto výhercov:

1. Rudolf Horka, Zbehy.
2. Zoltán Vadovický, Ružomberok.
3. František Gajdoš, Drienovská Nová Ves.
4. L. Súkeník, Lehota pri Nitre.
5. Imrich Čechovič, Cífer.

Roháčik. Pavol Hrbáľ.

— — — A Nástroj roľníka.
— — A Hmyz.
— A Zvláštne zámeno.
A

Doplňovačka s tajničkou. Martin Hečko.

--*-- Bavorské mesto.
--*-- České mesto.
--*-- Talianske mesto.
--*-- Litovské mesto.
--*-- Talianske mesto.
--*-- Mesto na Kréte.
--*-- Krajina na Balkáne.
--*-- Japonské mesto.
--*-- Úkryty.
--*-- Nemecké mesto na hr. poľských.
--*-- Ruské mesto.
--*-- Slovenské mesto.
--*-- Indické mesto.

Obložka. M. Kóňa.

Časť úst v obložení,
v známy ostrov sa ti zmení.

Zámenka. Rudolf Horka.

S „r“ staviteľa iste znáš,
s „ň“ hrad náš krásny máš.

Rozlúštenie z 23. čísla:

1. Veselé Velikonoce Vám praje redakcia! — 2. Javorina. — 3. Školníčky. — 4. Kopáč — opuka — púčik — akiba — čakan. — 5. Andrej Sládkovič. — 6. Veselé Velikonoce. — 7. Ráno — hranol. — 8. Príde deň, keď naši bratia odtrhnutí sa k nám vratia.

TÚLAVÝ VLK:

Kde na výlet?

Iste každého z vás omrzelo dýchať prach mesta. Prichádza jar a každý chce ísť do prírody. Kde ísť?

Poznáte Spiš? Je to turistami hojne navštevovaný kraj. Navštívte ho i vy. Najväčším mestom je Spišská Nová Ves. Leží 485 m nad morom. Má asi 15.000 obyvateľov. Bola založená v prvej polovici XIII. storočia banskými kolonistami z Jihlavy. Má i historické pamiatky známe vám z dejepisu. R. 1412 toto mesto bolo dané do zálohy poľskému kráľovi, pod ktorého vládou bolo až do r. 1769.

Spišská Nová Ves je východiskom do Slovenského Raja, bohatého na divú krásu, vodopády a jaskyne. Vodopádov nachádza sa tu asi 20 a niektoré sú až 60 m vysoké.

I. výlet:

Údolím Hornádu dostaneme sa po žltej značke ponad Čingov (letné táborisko) na Ihlu a Tomašovský výhľad, s ktorého je čarokrásny pohľad na vápencové bralá a hlboké priepasti Slovenského Raja. Chodníkom sídeme k Hornádu a Bielemu potoku. Po zelenej značke proti prúdu Bystriny dostaneme sa k ústiu úvaliny Kyseľa. Po žltej značke postupujeme ďalej a prichádzame k vodopádom, až 40 m vysokým. V úvaline Kyseľa nachádza sa množstvo vodopádov, z ktorých uvádzam len tie najkrajšie. Vodopád Barikádový, ponad ktorý prejdeme železným rebríkom. Taktiež ním prejdeme ponad štíhly Káplnkový vodopád. Nie jednu trápnu chvíľku zažijete pri sliezaní brala Obrovského vodopádu, niekoľko desiatok metrov vysokého. Za ním je úvalina Kyseľa schodnejšia. Poľnou cestou, vedúcou lesom, prídeme na Kláštorisko, stredisko a východisko Slovenského Raja. Je to historická Skala útočišťa. Sú tu ešte zbytky kláštora, zničeného husitmi asi r. 1430. Taktiež slovenski roľníci sa tu ukryli pred Tatármi. Je to konečný cieľ turistov a v útulnej chate nájdete občerstvenie, pobavenie i odpočinok po namáhavej ceste. Je to najľahší výlet v Slovenskom Raji, ale nikdy na úvalinu Kyseľa nezabudnete.

Uč. ústav, Sp. Nová Ves.

ODKAZY REDAKCIE

Bratia a sestry!

Zase sme uzavreli jeden ročník Novej mládeže. Je to plný ročník a rozsieval mnoho zrna po našej vlasti. Boli sme spokojní s vami so stránky ideovej a presvedčili sme sa, že z vás budú dobrí Slováci a dobré Slovenky. Očakávame, že sa Nová mládež znova stretne s vami v septembri. Chystáme v nej pre vás milé prekvapenie.

Ďakujeme vám za spoluprácu a pochopenie, ďakujeme prispievateľom i čitateľom a každému, kto bral Novú mládež so sympatiou do rúk. Ďakujeme i svojim nežičlivcom a zakukleným nepriateľom, že nás naučili ruvať sa o svoju česť a právo. Vždy nás viedla snaha slúžiť Bohu a národu a kto nás obviňoval z niečoho iného, alebo hádzal na nás kamene potupy a ohovárania, nech ho súdi Boh a národ. V začatej línii pôjdeme ďalej po boku nášho prvého prezidenta Dr. Jozefa Tisu v duchu Andreja Hlinku a svojimi mladými silami budeme budovať svoj štát i v budúcnosti. Mladí kamaráti a kamarátky, pripravujte si príspevky pre nový ročník Novej mládeže a môžete ich už cez prázdniny poslať do redakcie. Odkazy redakcie v budúcnosti vypustíme z Novej mládeže, lebo každému osobitne odpovieme. Nebude musieť poslať korunovú známku na odpoveď, len adresu svojho pobytu musí presne udať. Všetky príspevky sme nemohli uverejniť, lebo ich veľmi mnoho došlo a my máme málo miesta. Odložili sme si ich pre budúci ročník. Kto nedostal odpoveď doteraz, dostane ju ešte do konca júna. Preto sa nenahnevajte a nemyslite si hneď, že vaša práca je zlá alebo že vami pohŕdame. Vážime si každého prispievateľa, lebo v ňom sa ozýva životaschopný Slovák.

Prajeme vám veselé prázdniny, dobrý oddych, veľa slnka a vody a hlavne veľa hodnotnej inšpirácie pre hodnotné príspevky!

Edo Krátky, Lieskovany. Zprávu o založení postúpil som' tlačovému odboru HVHM.

M. Kvašanský, Žilina. Jednu básničku po čase uverejníme.

Emil Bukovský, Bošany. Kamarát, píš prózou a veľa čítaj!

J. Baraník, Nitra. Ešte nie sú to veci pre náš časopis.

Vilo Š. Sedláček, Topoľčany. „Rozprávka z XX. storočia“ nemá veľa pôsobnosti. Žarty by mohly byť trochu vtipnejšie.

2 HM, Banská Bystrica. Dostávame veľa listov, ale tak drzý, ako bol tvoj, ešte sme nedostali. Skutočne sa hanbíme, že si háemistom a že pod nič nehovoriacou značkou vieš uraziť prvotriedne. Sme povďační za každé upozornenie a za každé slovo, len nech je pravdivé a slušné. Posmech si nemusíš z nás robiť, to si nijako nezasluhujeme.

Rudolf Korec, Biskupice. Soznam výhercov našej súťaže máš v májovom čísle Novej mládeže.

Karol Garaj, Prašnice. „Otčina“ ešte nemôže uzrieť svetlo sveta.

L. H. Socovce. Bohatosť myšlienok prezrádza schopnosti, len formová stránka ešte nie je vyzretá. Dúfame, že po čase a po dôkladnom štúdiu dobrých básnikov zosilnieš v tom.

Rudolf Švecko, Bánovce. Svedomitým štúdiumom poézie vnikneš do jej krás a hĺbky. Ešte máš základné chyby.

Pavol Ondráška, Zvolen. Dlho sme uvažovali nad tvojimi príspevkami, ale, nehnevaj sa, ešte ich nemôžeme použiť. Za to ale neklesaj na duchu, čo nie je dnes, bude zajtra.

J. Janko, Sered nad Váhom. Nepiš básne, ale radšej prózu.

Pavol Orlovský, Skalica. S veľkou obavou sme čítali tvoje práce a mali sme dojem, že si myšlienky čerpal z českej dekadentnej tvorby, o čom svedčia mnohé české výrazy. Pošli nám viac, aby sme sa vedeli o tebe orientovať.

Jozef Svätokrížny, Domadice. Rozlúštenie došlo už po žrebovaní.

Michal Ondrejíčka, Bratislava. Básne o Štefánikovi prišly po uzávierke čísla. ale sme si ich odložili do zásoby.

Jozef Civáň, Drážovce. Rozlúštenie došlo až po žrebovaní.

Antonín Krempa, Unín. Dobre si rozlúštil.

Alfonz Šiška, Nitra. Kamarát, nateraz ešte nemáš nič spoločného s poéziou. Musíš veľa študovať a až potom písať básne.

Zuzana Kontrošová, Gelnica. Ešte to nie je báseň. Dopúšťaš sa ťažkých rytmických chýb.

Martin Morháč, Kalinovo. Priateľko, tvoje básne ešte nemôžem použiť.

F. G. Hron. Básni chýba sila, preto ju nemožno uverejniť.

Ladislav Diklič, Revúca. Myšlienky máš, len ich nevieš pekne povedať.

Juraj Höher, B. Štiavnica. „Návrat hrdinu“ je prózou a nie básňou. Začni písať pekné prozaické články, azda budeš mať viac úspechu.

Jozef Buchanec, Michalovce. Niektoré hádanky použijeme.

Eva Kráľová, Pov. Bystrica. Všetky príspevky treba poslať do redakcie a nie do tlačiarne.

Paľo Čulík, Bratislava. Vidieť, že máš chuť tvoriť, ale to ešte nestačí. Ďalšie podmienky tvorby musíš si osvojiť z čítania dobrých básnikov.

Jozef Baksa, Vištuk. Ďakujem ti za porozumenie v spolupráci a dúfam, že po čase budem ti môcť uverejniť daktorú prácu.

Anča Bielohorská. „Spomienka“ by štruktúrou vyhovovala „Vĺčaťu“. Pošli nám niečo iného.

Ivan Mikula, Bojna. Nesmieš nenávisťou sršať. Vlastenecká báseň ešte nemusí rozsievať nenávisť k nepriateľovi.

Ladislav Brza, Bátovce. Ďakujeme za hádanky. Dačo z nich vyberieme.

E. Reisinger, Bratislava. „Kariéra Jožka Tomíka“ napĺňa nás obavami, preto radšej sa jej zriekame.

Boris Kocúr, Bratislava. Posledná zásielka znamená pokles. Pozor!

Pavol Ondrážka, Zvolen. Kamarát, ľúbiš sa mi. že sa nenecháš znechutiť prvým neúspechom, ale ja by som ti radil. aby si písal prózou. Budeš mať v tom viac šťastia.

Imrich Venclík. Zas ti dávame zápornú odpoveď. Nemyslíš, žeby si iné veci krajšie písal?

Juraj Huboňa, Kolárovice. Nová mládež nerobí žiadne obchody so známkami, i keď pravidelne referuje o známkach.

František Krajňák, ev. kol. gymn., Prešov. Máš vrelé vlastenecké city, ktorým chýba len pekný básnický výraz. Možno už druhá tvoja zásielka bude lepšia a budeme ti môcť niečo uverejniť.

Helena Mozolová, Veľ. Ostratice. Ďakujeme za pozdrav! Básnička je ešte slabá pre Novú mládež.

Miroslav Notejl, Ban. Bystrica. Nepíš básne, lebo nemáš v tom veľa šťastia.

Oľga Martinková, Púchov nad Váh. Niektoré žarty použijeme. Mohly by byť trochu vtipnejšie.

Mladý prozaik, Prešov. Veľmi sa teším z tvojich pokusov. Vidieť, že máš schopnosti pre prózu. V psychologickom opise nebuď rozvláčny. Dbaj viac na spád deja a spestruj ho peknejšou rečou. Niektoré práce si ponecháme pre budúci ročník.

Pavol B. Strom, B. Bystrica. Máš nádej, že objavíš v sebe básnika. Ešte síce nemáš ujasnený názor a nevieš povedať to, čo chceš, lebo ťa vábia rýmy, ale azda po dlhšom štúdiu podarí sa ti vniknúť do svätyne tvorby. Pošli iné práce!

Terézia Mjartanová, Michalovce. Si úprimná a to je vzácna vlastnosť. Básničky sú preplnené týmto citom, ale nevyhovujú formálne. Azda po čase budeš mať šťastie na stĺpcoch Novej mládeže.

Karol Červeňanský, Nitra. „Mobilizácia“ je celý román. V Novej mládeži uverejňujeme len kratšie práce. Zato si ju ponecháme pre budúci ročník. Obrázky sú tmavé a slabo vypracované.

Peregrína Holá, Kys. Nové Mesto. Posielaj básne do „Vĺčaťa“.

Július Zaťko, Bratislava. Žarty sú slabé a báseň sa im podobá.

Ján Holček, Dolná Súča. Rád by som uverejnil článok „Nepriateľ v tábore. ale je veľmi rozvláčny a nehovorí nič nového. Pošli niečo originálneho.

Miroslav E. Golecký, Ružomberok. Z básničiek som nemohol vybrať ani jednu. Chýba im rytmika.

V-sek. Ľúto nám je, že ti nemôžeme uverejniť, ale azda neskôr to pôjde.

Alfonz Šiška, Nitra. Kamarát, ešte si nedozrel na básnika. Nesmieš dávať slovám iný význam ako im dáva pospolitosť. Čítaj a veľa čítaj dobrých básnikov, aby si prišiel na chuť poézie.

Mikuláš Kasarda, Michalovce. „Májová noc“ došla po uzávierke čísla.

Ladislav Obuch, Bratislava. Každý by mal tak smýšľať ako ty. Báseň je slabá, Pošli niečo iného.

J. Judtová, B. Bystrica. Tieto básne boly lepšie ako predošlé, hoci sa ti ešte nepodarilo celkom sa vyzliecť z prózy.

Leanna. Radi uverejníme články aj z iného prostredia, len nech sú dobré.

Kto bol raz táboriť, nikdy nezabudne na chvíle pod stanom

9. Tábor pred Manínskou úžinou.
10. Aký bude obed?
11. Modlitba pred obedom.
12. Záhradky pred stanmi v tábore.
13. HM pomáha vytisnúť fúru dreva hore kopcom.
14. Stavba brány tábora.
15. Po obede treba si hrnce umyť.

POZOR! NOVINKA!

V krátkom čase sa dostane na knižný trh sbierka básní, úvah a divadelných hier pre akadémie HM „Mladé kroky“, ktorú sostavil M. J. Milov. Cena 10 Ks. Dostanete ju v Učiteľskom nakladateľstve „Unás“, Bratislava, Lazaretská 4/c. Sem adresujte všetky objednávky.

PORIADOK NADOVŠETKO!

Ešte veľa bratov a sestier nevyrovnalo si predplatné na Novú mládež. Administrácia ich prosí, aby si povinnosť vybavili čím skôr a nezanechávali za sebou dlhy. Nesrovnáva sa s disciplínou HM mať nevyrovnané účty. Dúfame, že si toho všimnú všetci dlžníci časopisu Nová mládež a že do polovice júna uspokoja naše pohľadávky.

Ostane ti v kase, keď nakúpiš v Ase

Rádio, foto-aparáty
Farby pre domácnosť atď.
Parfumeria, kolínske vody, mydlá atď.
Elektro žiarovky, baterie, vreckové lampy
Optika, okuliare

VEĽKODROGERIA
Bratia Jelínek
KONCES. DROGERIA
MAJITEĽ VÁCLAV JELÍNEK
Trnava
Štefánikova 4 Telefon 56

znamenite lešti obuv a robí ju trvanlivejšou!
Schmoll Pasta

vyrába **Karol Schmoll a synovia**
továreň na Schmollpastu

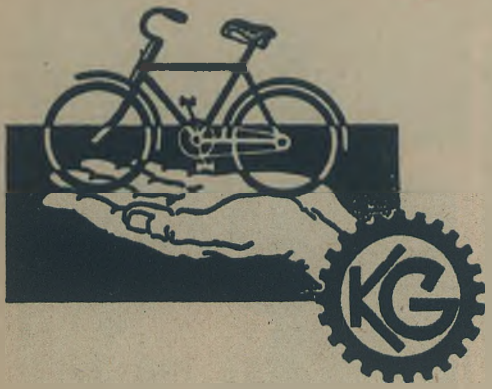

Značky **Achilles**
Agon
NSU

dodáva
KONRAD GRIESSEL,
Bratislava,
Mickiewiczova 10
Tel. 5199

Nekupujte a nepite cudzozemské liehové výrobky, sú drahé a akosťou sa slovenským nevyrovnajú, ale pite slovenské ovocné šťavy, dobré a zdravé!

Sväz ústredných pálenic a likérových závodov,
Bratislava, Moysesova ulica 11

„HÁEMISTA“ *nákupné a predajné družstvo Hlinkovej mládeže*
Bratislava, Námestie Andreja Hlinku 13, telefon č. 6919, číslo Poštovej sporiteľne 1683
Dodávame tiež všetky športové a táborové potreby. Vyžiadajte si náš cenník.
Zasielame tovar len na dobierku alebo za vopred poslané peniaze na šekové konto číslo 1683.

„Nová mládež“ časopis Hlinkovej mládeže. — Majiteľ a vydavateľ: Hlavné veliteľstvo HM, Bratislava, Radlinského 51. — Zodpovedný redaktor: Alojz M. Macek, hlavný veliteľ HM. — Redakcia: Bratislava, Radlinského 51. — Predplatné na rok 10 Ks. Jednotlivé čísla 1.20 Ks. — Novinové výplatné povolilo riaditeľstvo pôšt a telegrafov v Bratislave výmerom č. 109.507-II/1-39. Dohliadací poštový úrad Bratislava 3. — Tlač: Kníhtlačiareň Andreja v Bratislave, Trieda kráľa Alexandra 12. Obálka: hĺbkotlačové oddelenie Kníhtlačiarne Andreja.

S C 1097